

שופטים וטהר לבנו

מענה על שאלות רבות בפרשה
זיז'ושים מקוריים וזיז'וקים עזובים

להצלחת ולישועת ה' בכל משאלות לבו לטובה אמן
שופטי לכל זיכוי הרבים של "וטהר לבנו"

ר' אברהם בן שושן גואטה שליט"א

ותודה לבורא עולם הרחום וחנן

ב"ה כבר יצאו לאור 4 כרכי "וטהר לבנו"

שמות - ויקרא - במדבר - דברים

ובקרב בס"ד כרך "בראשית"

ואנא התפללו להצלחת שותפי רבי אברהם בן שושן בס"ד תמיד

ושיהיה לעילוי נשמת אביו

מר שושן בן אברהם וסמינה גואטה זצ"ל

ולע"נ אמו מרת זאיה גואטה ע"ה

בת שלמה ורחל כליפי ע"ה

וברכה לבנו היקר שי שושן בן אברהם גואטה נ"ו

על מסירותו המושלמת לספרים הקדושים

הקב"ה ישלם שכרם בזה ובבא

מחיר 10000 ש"ח נשאר בודדים ממשי, אצל המחבר יוחנן ריינר 0527120333 בבני ברק, "בחינם" ללומדים בספר

כל ספרי המחבר
בעל "וטהר לבנו"

בראשית

שמות

ויקרא

במדבר

דברים

**פרשת
שופטים**

פרשת שופטים

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך – בדרך הדרש

שופט ושוטר!! אבל אם כן, שיהיה כתוב
"בכל פתחך" – במקום "בכל שעריך"???

ושמעתי מהגאון הרב ישראל בונם
שרייבר שליט"א, שיצר הרע לא משתלט
עלינו, כל הבעיה שאנחנו פותחים לו את
הפתחים שדרכם הוא נכנס ומשתלט
עלינו, בכך שאנחנו נכנסים לניסיונות
והיצר מנצל זאת לגמרי!! והמחיש זאת
שכמו שאין לבן אדם נורמאלי יצר הרע
לקפוץ מהגג, כי זה בכלל לא אופציה
אצלו, ככה עלינו לעשות ליצר הרע,
שעלינו לסגור פיזית שלא יהיו לנו
מכשירים שבהם יש לנו אפשרות לחטוא,
וגם צריך החלטה ברורה שאני לא מתקרב
לסכנה ולתאוה אפילו בלי לחטוא, כמו
שאין לי תאוה לשדוד בנק, כי זה מחוץ
למחשבות שלנו, ככה עלינו להחליט על כל
העבירות והתאוות שזה אפילו לא
אפשרות. ונראה להוסיף, שחייבים את
השילוב שילוב של 2 הכלים, כי החלטה
חזקה לבד לא מספיקה, כי בן אדם שיש לו
במציאות את האפשרות לחטוא, אז ייתכן
שאכן בגלל ההחלטה העזה שלו הוא אכן

החיד"א שואל מדוע כתוב "תתן לך"
וכן "בכל שעריך" בלשון יחיד, הרי זה ציווי
על הציבור??? ותירץ שהתורה הקדושה
באה לתת מקום לדרשה, שיש כאן גם
ציווי לכל יהודי באופן אישי, שיהיה שופט
ושוטר על עצמו. אבל עדיין קצת קשה אם
זה בא ברמז לצוות על היחיד שיהיה שופט
ושוטר על עצמו, אז למה כתוב שופטים
ושוטרים בלשון רבים??? (והתשובה
הפשוטה היא שאין מקרא יוצא מידי פשוטו,
ופשטות הפסוק מדברת על מערכת המשפט
לעיר, ברור שיש צורך בכל עיר שיהיו כמה
שופטים וכמה שוטרים, אבל שאלתי היא כי
יש תשובה נפלאה שתתאים כהמשך לדרך
הדרש הנלמד מהפסוק).

וכן מה הכוונה בכל שעריך??? ועל זה
עונה רבי חיים ויטאל שהשערים הם: שערי
הראיה והשמיעה, הריח והדיבור והמישוש,
שבכל הכוחות שלנו עלינו להישמר
ולזהר מלחטוא בהם חלילה!!! והנה,
כתוב "לפתח חטאת רובץ", ואולי נפרש לפי
זה שבכל שעריך הכוונה שבכל הפתחים
שבהם רובץ החטאת שם עליך להיות

חייבים עוד אנשים ועוד כלים שיעזרו לאדם שלא יפול!!! ולכן גם בדרך הדרש מתאים שכתוב שופטים ושוטרים בלשון רבים!!! וגם "בכל שעריך".

ויש גם בימינו שערים, שהם מתוך אילוץ של החיים, כמו בזמנינו שישנם אנשים החייבים מחשבים וטלפונים חכמים לצורך פרנסתם, וכל אלו הם "שערים" ליצר הרע, וכפי שכתבו גדולי ישראל שאין מחשב ומכשיר חכם כשר. כי גם במוגנים עם כל החסימות עדיין יש פתח ליצר הרע!!! ויש שערים שנולדו בחטא, שאדם הכניס עצמו בכוונה לניסיונות ונכשל עד שנהפכו לו להיתר, ואז הפתח הפך לשער, כי זה מותר אצלו, וגם על מצב זה דיברה תורה "בכל שעריך".

לא יחטא 999 פעמים כי זה כביכול מחוץ לתחום שלו, אבל בפעם ה-1000 הוא פשוט ייפול ומזה הוא יקרוס וישקע ולא יוכל קום חלילה!!!

ובאמת יש הבדל בין פתח לשער, ששער זה הרבה יותר מושקע מסתם פתח!!! וגם לענייננו יש לזה משמעות, שיש בני אדם שפותחים פתחים לייצר הרע, ויש שגם השקיעו בפתחים ויצרו כמו שערים שהם פתחים מושקעים, ועל זה רמזה התורה כאן. שאם אדם נמצא במצב שיש לו שערים, אז לא מספיק שופט ושוטר יחיד דהיינו הוא בעצמו, כי על שערים חייבים יותר עוצמה ויותר פיקוח שלא ניכשל ושלא ניפול בהם, ואדם לבד בעצמו כבר לא מספיק לכך!!! אלא במצב כזה

ולכן עליך החובה להתייעץ עם רבך, ולהיות תחת משמר ומשטר חיצוני שיהיה להם כלים לשמור עליך, כי הם ישפטו את העם משפט צדק, "הם" ולא אתה, כי אתה משוחד בשעריך, אתה תתיר לעצמך ותתעלם מהסכנות או תגמד אותם ותהפוך אותם לפרטים שוליים וחסרי משמעות!!!

אבל גם אתה עצמך אל תסתפק בכיוון חשיבה אחד או בעונש אחד על עבירה, אלא תפעיל בעצמך מנגנון מגוון של עצות וכלים רבים ושונים איך לנצח את היצר הרע, ותשתמש בכמה סוגי עונשים בכדי לעצור את עצמך מהחטא, כי אין כמוך יודע מה הכי מכאיב לך, ומה הכי מדבר אליך!!! וזה חשוב מאוד - משמעת עצמית טובה, אבל כאמור זה לא מספיק, אלא עליך החובה לשלב גם את המשטר החיצוני, ושילוב כל הכוחות והכלים, זה מה שיעזור לך לנצח.

ללמדנו, שעליך לעשות כל, ובאמת כל אשר בידך, ולא לסמוך על עצמך ואל תאמין רק בעצמך!!! כי כגודל הניסיונות וגודל השערים הפתוחים ליצר הרע

כך גודל האחריות והסכנות שעליך להישמר ולהיזהר!!! וזכור, נכון שהמילה הראשונה היא שלך, שתמצא להיזהר באמת בכל הכלים שבידך וכאמור, אבל דע שהמילה האחרונה זו לא המילה שלך, אלא המילה שלהם, שהמילה של הרבנים גדולי הדור ושליחיהם שהם שופטים משפט צדק זו המילה האחרונה והקובעת, וככה תישמר בניסיונות של הדור האחרון אמן ואמן.

פתחו לי שערי צדק אבוא בם אודה י'ה – זה השער לה' צדיקים יבואו בו – המושך

בשבת ראש חודש, בתפילת הלל תוך כדי שאני אומר "פתחו לי שערי צדק", בורא עולם האיר את עיניי, שלא רק בעבירות יש פתחים ושערים ליצר הרע, אלא גם להיפך למצוות - ליצר טוב יש פתחים ופתחים מושקעים שהם שערים וכאמור, שבן אדם צריך להכין לעצמו כמה שיותר אפשריות ודרכים וכלים להתעלות ולהתקרב לבורא עולם. והשערים הם, לדוגמא להיות עם חברים טובים ובחבורה טובה, ובשכונה טובה, ולמרות שלפעמים הם גדולים ממידתך, כי עדיין אתה לא בדרגה הגבוהה שלהם, בכל זאת תתחבר אליהם בחוזקה, ותתפלל לבורא עולם שיפתח לך את השערים שהכנת, שאכן תוכל להיכנס פנימה ולהתעלות, כפי שכתוב "זה השער לה' צדיקים יבואו בו", שעל ידי הכנת שערים להתקרב לבורא עולם, ועל ידי ריבוי תפילות ככה נהפכים להיות צדיקים גמורים.

ככה בורא עולם אוהב אותנו, שגם כשאנחנו בשפל המדרגה בכל זאת אנחנו מכינים פתחים ושערים להתקרב לבורא עולם!! וכפי שסיפרתי בפרשת עקב על היהודי שהיה שקוע בתאוות מחרדות רח"ל וניצול והתעלה רק בגלל שהשאיף פתח ליצר הטוב, שברגע של התעוררות מיד ניצל את הפתח והתעלה לתשובה שלימה.

ואולי על זה אומרים "שאו שערים ראשיכם ויבוא מלך הכבוד", שהכלים שאנחנו משתמשים להתקרב לבורא עולם בזה כביכול אנחנו משתמשים להמליך את בורא עולם, שכביכול יבוא דרכם!!!

ובזכות השערים שאנחנו מכינים ומשתמשים לטובה בורא עולם יפתח לנו את כל השערים טובים כפי שמופיע ברשימה הארוכה של השערים שאומרים בסוף הזמירות של מלווה מלכה אמן ואמן.

שופטים ושופטים

שופטים ושופטים – או – שופטים ושופטים

כתב ה"שלמה חדשה" שאם נוריד את פ' משופטים ואת ר' משופטים, יצא לנו שופטים ושופטים, וזה מרמז שלולי כוח התורה השופטים והשופטים הם שופטים, ולהוסיף בכוונתו אפשר שהיות ואין אדם חוטא אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות לכן הדרך היחידה שיהיה משפט צדק וישר זה רק על ידי כוח התורה, כך אדם יתגבר על נטיית לבו ויפעל לצדק מושלם בלי נגיעות ואינטרסים, וכמובן חייבים ענווה שבלעדיה אי אפשר להיות ישר וכדברי המצודת דוד (חבקוק ב') "עופלה לא ישרה", שכל המתחזק ומתגאה אין ישרות בנפשו, ואפילו הוא צדיק יהיה ומאמין בה'.

שופטים ושופטים תתן לך

במדרש רבה בפרשתנו מביא את הפסוק במשלי "לך אל הנמלה עצל – ראה דרכיה וחכם, אשר אין לה קצין שופט ומושל תכין בקיץ לחמה" והביא מה מיוחד בנמלה שיש ללמוד ממנה?? וכתב המדרש שנמלה לא חיה יותר מממוצע של ששה חודשים. ובתקופה קצרה זו אין היא מסוגלת לאכול יותר מגרגיר או גרגיר וחצי של תבואה. אולם היא אוספת כה הרבה שהיה מספיק לה למשך שנים ארוכות, ומספר המדרש בפעם מצאו בקן נמלים 30 כור (כמות עצומה ביותר – י"מ ש"כור" הכוונה ביחס אליה)!!

וכל כל כך למה?? מדוע היא עושה זאת? מדוע טורחת הנמלה ואוספת מזון רב, כשאין לה כל צורך בו?

הסיבה היא מפתיעה ביותר, הנמלה, (ובעצם כל הנמלות מאז ולתמיד) חושבת: אולי

יֵאָרִיךְ ה' אֶת יָמֵי וַשְׁנוֹתַי, ולכן היא והן צוברות מאכל לרוב, שיהיה לי מה לאכול במקרה והיא תקבל "אריכות ימים מופלגת" מה'.

וזה מדרש פליאה, א. שהרי על צד שהנמלה אכן תזכה לאריכות ימים מופלגת, אם כן גם אז היא תעבוד ויהיה לה אוכל, שהרי מאן דיהיב חיי יהיב מזוני, כשם שה' יתן לה' אריכות ימים גם יתן לה כוח לעבוד ולהשיג את אוכלה, ואם כן מדוע עליה לטרוח ולעבוד כל חייה הקצרים לאגור אוכל רב מאוד מאוד??

אלא התשובה היא שהנמלה עובדת קשה על צד שיהיה לה מתנה של אריכות ימים מופלגת אבל בלי שיהיה לה כוח לעבוד כל אותן השנים בהם תאריך ימים באופן ניסי ועל טבעי, ומוזר מדוע היא חושבת **מחשבות מוזרות** עד כדי כך, שהסיכוי שכך יקרה שואף לאפס ממש, שהרי נותן בעין יפה הוא נותן, ואם ה' יעניק לה ברכה לאריכות ימים מיוחדת למה שה' לא יתן ויהיה לה גם כוח באותם השנים?

ובכלל מדוע משך אלפי שנים כל הנמלות עמלות כל חייהן בגלל סיכוי קל שבקלים למרות שכל הדורות שקדמו להם לא האריכו ימים??

וגם פלא עצום וכי זה דרך טובה שילמד ממנה אדם, הרי אדם חייב לבטוח בבורא עולם שיפרנסו ולא לעשות השתדלות מיותרת או מוגזמת לפרנסתו, זה נראה כקטני אמונה??? אדרבא אומרים **ברוך ה' יום יום??**

אלא נראה שהלימוד מנמלה זה בדיוק ללמד את העצלן ותו לא, שהעצלן מתחמק מעבודה וממטלות שעליו לעשות בגלל תירוצים שונים ומשונים כפי שמתואר **במשלי**, ואומרים לו למד נא **מהנמלה שהיא קיצונית לצד השני**, שיש לה כל באמת את כל התירוצים הכי נכונים והאמיתיים שלא לעבוד כל ימי חייה כי מספיק לה חיטה וחצי לכל חייה, ובכל זאת היא בגלל תירוץ דחוק ומוזר וכמעט לא מציאותי היא עובדת ופועלת כל ימי חייה.

וכמו כן יש לעצלן ללמוד מדרכי הנמלה, שלמרות שהיא טרודה כל ימי חייה ומשתדלת מעל ומעבר להיגיון לצבור אוכל לפי כמה וכמה מהנצרך לשנות חייה, בכל זאת כותב **המדרש** שאם נמלה אחת הניחה גרעין בדרכה, אף נמלה לא תיגע בגרעין זה, למרות שהן כביכול רדופות ביותר להשיג בלי סוף מזון, ורק הנמלה שהשאירה את הגרעין היא תיגע ותיקח את הגרעין, וכל מידת הישרות המופלגת זו מגיעה לנמלים בלי שופטים ושוטרים שיחייבו אותם לנהוג בישרות, אלא הדבר בטבען הוא, שאין נוגעים במה ששייך לזולת כלל, וכפי שאמר **האדמו"ר החידושי הרי"ם מגור "לא תגנוב"** צריכים להרגיש כמו שיש מחיצת ברזל החוצצת ביני לבין ממון שלא שלי, **שלא שייך לגנוב**.

וזה מוסר השכל שמביא המדרש לא רק לעצל, אלא לכולם, שמה שאומר הכתוב **במשלי**

ראה דרכיה שלמרות שהיא אוגרת כמויות עצומות בכל זאת היא לא נוגעת במה שלא שלה גם בלי שופטים ושוטרים, ורוצה המדרש שנגיע גם אנחנו למידה טובה זו שמעצמנו לא נוכל לגנות ולגעת ברכוש הזולת, ושנדע שלמרות שהנמלה היא הבעל חיים שהכי דואג לפרנסתו ומשתדל מעל ומעבר למצופה, בכל זאת גם הנמלה מבינה שלגנוב או לגעת ברכוש השני אין זה השתדלות כלל.

ואולי זה טמון בכוונת הפסוק **"שופטים ושוטרים תתן לך"** - לשון יחיד, שהכוונה בתוך כל אדם ואדם בישראל באופן פרטי שיהיה לו משמעת עצמית להיות ישר והגון, וכך יזכו ל**"ושפטו את העם משפט צדק"**, שאף אחד לא ירגיש מרומה ונגזל, כי כסף ורכוש הזולת יהיה מאוס בעיני כולם.

ולפחות טוען המדרש שנשמע בקול השופטים והשוטרים, ולפחות בגללם לא ניגע לרעה ברכוש הזולת חלילה.

ואולי אפשר שנלמד מנמלה שבמקום לשבת בטל ממלאכה ומעבודה כי מספיק לה חיטה וחצי לכל חייה בכל זאת היא עובדת כל ימי חייה, כי הבטלה אם כל חטאת, ולכן עדיף לעבוד כל החיים, למרות שאין צורך בכך, אבל כמובן יש רובד נוסף בכוונת הפסוק במשלי ללמוד מעבודת הנמלה, שכשם שהיא טורחת לשנים רבות בתקווה שאולי היא תזכה לחיות שנים רבות, אנחנו בני אברהם יצחק ויעקב נעבוד קשה בעבודת ה' בלימוד התורה ובתפילה ובמעשים טובים כל רגע אפשרי, ולא נתעצל ולא נסתפק במועט, ולא נאמר העיקר שאני יחסית אדם טוב בין חברי, אלא לשאוף ולהתאמץ למקסימום ויותר ממקסימום, כי השכר הוא לנצח נצחים ולא רק לשנות חיינו הקצרים פה בעולמנו זה, אלא נזכור שחיי עולם נטע בתוכנו, לכן נתאמץ בכל כוחנו, ונזכה ונראה טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחיי העולם הבא אמן ואמן.

דבר תורה וחיזוק זה אמרתי בפגישתי בשנת התשע"ט כזכור לי, עם הצדיק הבחור המשותק הגאון רבי ישראל רפאל פלדמן מארה"ב, שסובל 8 שנים משיתוק שלקה בו בגין אלרגיה בהיותו בן 20, ורצונותיו הם להתחתן, ולהבחן ולהוציא תואר דיינות, ולמרות רצונותיו עדיין הוא רווק ולא הצליח לקבל מבחנים למחשב שרק דרכו הוא מתקשר, ועודדתי אותו במאמר זה, ואמרתי לו רב

ישראל הצדיק המדרש אומר בשם שלמה המלך שעלינו ללמוד מהנמלה שטורחת כל חייה על סיכוי קלוש ביותר, ולכן צדיק אתה אנא אל תיפול ברוחך, אלא התחזק והיית לאיש ובעזרת השם תמצא שידוך מתאים ובעזרת השם תזכה לחיים טובים יותר, בזה ובבא, כי כל לימודך במסירות נפש במצבך הקשה הזה ולכן בוודאי שכך הרבה מאוד עד אין חקר.

ואל תאבד תקווה, תתפלל לה', אולי כבולעו כן פולטו, שהשיתוק יעזוב אותך כשם שהגיע אליך, ותצליח לרקוד בחתונתך בשמחה רבה ומושלמת בקרוב ממש אמן ואמן.

שופטים

רצף הפרשיות בחומש דברים בדרך דרש

במדרש רבה (ה' ז') כתוב על מעלת המשפט, א"ר לוי משל למלך שהיו לו הרבה בנים והיה אוהב את הקטן יותר מכולם, והיה לו פרדס אחד והיה אוהבו יותר מכל מה שהיה לו, אמר המלך **נותן אני את הפרדס הזה שאני אוהבו מכל מה שיש לי לבני הקטן שאני אוהבו מכל בני.**

כך אמר הקב"ה מכל האומות שבראתי איני אוהב אלא לישראל, ומכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין, **"כי אני ה' אוהב משפט"**, אמר הקב"ה נותן אני מה שאהבתי לעם שאני אוהב, **אחד מיוחד לאחד המיוחד.**

ואמר הקב"ה לישראל בני חייכם בזכות שאתם משמרים את הדין אני מתעלה, שנאמר **"ויגבה ה' צבאות במשפט"** ועל ידי שאתם מגביהים אותי אף אני עושה צדקה ומשרה קדושת ביניכם, **ואם שמרתם את שניהם - צדקה (קדושה ומצוות) ודין, מיד אני גואל אתכם גאולה שלימה, שנא' "כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות."**

והנה התבוננתי, שפרשת שופטים - היא פרשה בלי שותף כביכול, שהנה פרשת דברים ואתחנן הם כדבר והיפוכו, שדברים - זה דיבור מתוך עוצמה, - ואתחנן, זה דיבור מתוך הכנעה, כמו כן פרשת **עקב ראה**, עקב זה - האבר הכי למטה - ראה - זה העיניים שהוא איבר הנמצא בראש למעלה, וכן **כי תצא - כי תבוא**, וכן **ניצבים - וילך**, שניצב זה עומד במקום לעומת וילך, וכן **האזינו ברכה**, שהאזינו יש בה בעיקר קללות - ואילו ברכה כפשוטו, מלא ברכות לעם ישראל, ורק פרשה בודדת שלה אין שותף - שופטים.

כי משפט יש רק אחד, וכדברי המדרש במשפט אין דבר והיפוכו, דין תורה אחד הוא!! ואין פיצול במשפט כולם מחוברים לאחד ובלי זה הכל מתפרק, וכפי שלימדתי בשיעור במשניות אבות, שהיו מתונים בדין זה בסיס לקיום התורה, וכפי שכתב הברטנורא שזה אחד מ"הם אמרו 3 דברים", ש-3 הדברים הללו היו 3 מתוך דבריהם הרבים, אבל ה-3 הללו מיוחדים שהם מעמידים את עולם התורה והיהדות.

ומתונים בדין הכוונה שאפי' פעם אחת לא נטעה בדין מחמת שאנחנו ממהרים לפסוק סיפור שכבר נראה כחוזר על עצמו שאותו נידון כבר הורשע עשרות פעמים בסיפור דומה ותמיד יצא אשם, ובגלל חזקת הרשע נמהר לפסוק דינו לאשמתו, אבל מספיק פעם אחת שהרשע לא אשם כי הסיפור טיפה שונה או הראיות וכו', ואם נפסוק לרעתו בטעות מחמת חזקת רשע שיש לו שמהרנו לפסוק לרעתו במהירות אותו רשע ינצל טעות יחידה זו לרעה, ויוציא דיבה על בית דין שכולו שקר, ויביא ראיה מהטעות החד פעמית, ומזה יחליש את כוח בית דין, וזה הרס הדת.

על כל פנים, אחרי הקללות אמר משה אתם שמעתם את הקללות כשאתם נצבים בלי חטא כמו תלמיד מצוין שאת המוסר הקשה על התנהגות לא טובה הוא שומע דווקא כשהוא מצוין ככה הוא לא מרגיש מאוים כל כך, שהרי הוא יודע שהוא מצוין.

ואומר להם משה רבינו לעם ישראל, לא רק שכשאתם מצוינים אתם שומעים מוסר קשה ולא מתייאשים ונופלים, אלא וילך - אתם צדיקים יקרים ואהובים, אתם גם תתקדמו מכוח יראת העונש שנוסף לכם על העבודה מתוך אהבה, ותזכו להאזין לעתידות למו ותזכו לכל הברכות, ולחזק חזק ונתחזק אמן ואמן.

ולא תקח שוחד כי השוחד יעור עיני חכמים

למצרים להשיג לו סוסים, ושלמה אמר אני ארבה לי סוסים ולא אשיב למצרים, ונכשל שלמה שבסוף "ותצא מרכבה ממצרים בשש וגו'" שגם למרכבה האישית שלו לקח סוסים ממצרים.

השואל ומשיב שואל, למה נכתב רק שיש 2 פסוקים בתורה שהתגלו טעמם,

גמרא (סנהדרין כ"א) א"ר יצחק: למה לא נתגלו טעמי תורה? ותירץ, כי 2 מצוות התגלו טעמם ונכשל בהן גדול העולם, א. כתוב "לא ירבה לו נשים שלא יסירו את לבבו", ושלמה אמר אני ארבה ולא אסיר לבבי, ונכשל!! כמו שכתוב "ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו", ב. שכתוב "לא ירבה לו סוסים" בכדי שלא יחזיר את העם

בנביא מלכים א'), וכי בנו ממשיך דרכו בקודש לא למד מאביו? וגם מדוע התחתן עם בנות העמים ולא מבנות ישראל, ועוד פלא שהראשונה שבחר הייתה בת מלך מצרים, שאותה אהב והשקיע בה בבית מיוחד, וכל כך למה??

וייתכן שלשלמה המלך הייתה תוכנית עצומה - שיהיה שלום בעולם, שלמה כשמו - שיהיה שלום, ובעיקר שלעם ישראל לא תהיה מלחמה עם שום אומה בעולם כולו. ולכן הוא החליט להתחתן עם בנות כל מלכי ושליטי העולם, וכך כולם יהיו כעם אחד, ועל כל פנים יהיה להם יחס חם של קרבה משפחתית לעם ישראל, וכך עם ישראל ישכון לבטח בארץ ישראל עם בית המקדש, וליבם יהיה פנוי לעבודת ה'.

ולכן חשב שאיסור התורה שלא ירבה לו נשים לא כלול במעשהו, כי הוא לא הרבה לעצמו בשביל תאוה או בשביל להראות את עוצמתו בתור מלך, אלא עשה זאת למען עם ישראל, למען השלום!!!! ולמען כבוד עם ישראל וכבוד בית המקדש!! והיות ולא עשה זאת בגלל תאוה על כן סבור היה שלא שייך בו את הטעם שלא יסור לבבו. וגם בקשר לסוסים, הוא הרבה במטרה להעצים את כבוד ירושלים עיר המקדש והשלום ולא לתועלת עצמו, ולכן סבר שלמה שהאיסור לא חל עליו. כי הוא הצליח להפוך את ירושלים למרכז העולם ומרכז עלייה לרגל לכל העולם, בכך שזהב וכסף וארזים לא היה חסר בירושלים, כמו שכתוב "אין כסף לא נחשב בימי שלמה למאומה כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים

הרי יש דבר שלישי שבו התורה גילתה את טעם המצווה, והוא איסור לקיחת שוחד??? וייתכן שהיות ובוזה שלמה המלך לא נכשל לכן כשהגמרא ספרה לא כללה את זה, אבל בכל זאת קשה, למה רק בשנים האחרים הוא נכשל ואילו בשוחד לא??? ותירץ הבעל שואל ומשיב, שבשוחד שלמה המלך לא ניסה את יכולתו להתגבר ושלא להיכשל על ידי חכמתו וקדושתו, כי בשוחד כתוב מפורש שמעוור עיני חכמים, אז איך ייקח שוחד בלי שיזיק לו, הרי הוא יהיה עיוור ולא יראה שהוא לא רואה!! וכפי שהרחיב הליקוטי יהודה בשם האדמו"ר הרא"מ מגור, שבריבית התורה מעידה מפורש שכל החכמה והפיקחות נמחקת, אבל בנשים וסוסים שם טעה שלמה שיכול בכוח חכמתו וצדקותו להתגבר על החשש שיתקלקל.

אבל עדיין ההבדל לא ברור לי, שהרי גם בהסרת הלב לא יעזור צדיק וחכם כנגד דברי התורה שהעידה שזה מקלקל והורס את את הלב ומסירו מבורא עולם, אז מה נשתנה עיוורון רוחני להסרת הלב הרוחני, או שבשניהם לא ירגיש או שבשניהם יוכל להרגיש ולהיזהר ולשלוט, וכי יש הבדל בין עיניים ללב???

וקודם רצוני להקדים, בעצם מדוע באמת שלמה המלך התחתן עם 1000 נשים??? והרי היה לו ללמוד מאביו הצדיק דוד המלך שהיה נעים זמירות ישראל שבורא עולם התיר לו רק 18 נשים, ובסוף ימיו לא הסכים להוסיף עוד אחת (אפילו שהיה זקן וזה היה לצורך בריאותו כמפורט

אשר בשפלה לרב", וגם אחת לשלש שנים הגיעה אניה מתרשיש נשאת זהב וכסף שנהבים וקופים ותוכיים.

וכן הוא הפך אותה למרכז החכמה של העולם, ככתוב "ויגדל המלך שלמה מכל מלכי הארץ לעשר ולחכמה, וכל הארץ מבקשים את שלמה לשמע חכמתו אשר נתן אלוקים בלבו, והמה מביאים מנחה כלי כסף וזהב ושלמות ונשק ובשמים סוסים ופרדים דבר שנה בשנה". ואולי לכן חשב שלמה שאין בעיה להביא סוסים ממצרים, כי אנשים נמשכים לירושלים מרכז העולם ומביאים לה הכל מרצון, ולא להיפך. ומה גם שהמלבי"ם מפרש את הפסוק "ומוצא הסוסים לשלמה ממצרים וסחרי המלך יקחו מקוה" שכל הסוסים שבמצרים היו שייכים לו, ולכן לא חשש שהעם ירד למצרים, כי ממילא הכל שלו, ואולי גם סבר שכשהכל כבר שלו אין את האיסור שלא ירבה לו סוסים.

אבל נפילת שלמה הייתה, כשנפל מגדלותו, וכפי שהגמרא (סנהדרין כ') מספרת: אמר ריש לקיש, בתחילה מלך

שלמה על העליונים ולבסוף מלך על התחתונים, ולבסוף לא מלך אלא על ישראל ולבסוף לא מלך אלא על מטתו ולבסוף לא מלך אלא על מקלו. והיות והוא התחתן לשם מטרה, אז זה כמו אהבה התלויה בדבר, שבטל הדבר בטלה האהבה, ולכן כל הנשים בנות המלכים שהתחתנו עם שלמה כי הן רצו להיות ולחיות בכבוד עם האדם החזק ביותר בעולם, ברגע שהוא התרסק וירד כלפי מטה, הן חזרו למקורות שלהן ועבדו עבודה זרה, וכל מה שבנה שלמה קרס כבניין קלפים.

וכן כלפי הסוסים, נפילתו היא ככתוב "ותעלה ותצא מרכבה ממצרים בשש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה וכן לכל מלכי החתים ולמלכי ארם בידם יצאו" כי הוא נגרר לכבוד עצמו, ודאג שלמרכבה שלו יהיו סוסים ממצרים כמו שיש לשאר מלכי העולם, וכאן נפל, א. שכבר דאג לכבודו. ב. נגרר לדמות עצמו למלכי העמים ולא להיפך, שהרי אם הוא המרכז הם צריכים ללמוד דוגמא ממנו ולא הוא מהם.

ללמדנו, שעלינו להיות נכנעים לכל דברי התורה ורבותינו הקדושים, וגם אם לדעתך תקנת הרבנים או גזרתם לא קשורה אליך, יכול להיות שבמצבך כרגע אולי אתה צודק, אבל מצבים עלולים להשתנות, והכל יקרוס נגדך ולרעתך!!! לכן חוס על נפשך ועל נפש משפחתך, וקבל באהבה ובתמימות כל תקנתם וגזרתם תמיד בכל עת ובכל מקום, בגלוי ובסתר, ואל תתחכם נגדם, וכך תזכה שגם בניך לא ילמדו להתחכם ולצאת מהכלל, אלא גם הם יקשיבו לדברי

הרבנים וגם הם יקשיבו לדבריך בתמימות ולא יתחכמו כנגדך, וכך גם אתה וגם הם ביחד תעלו במעלות התורה והיראה אמן ואמן.

צדק צדק תרדוף

מלמד שמינוי הדיינים כדאי להחיות את ישראל ולהושיבם על אדמתם - ספרי

השב שמעתתא בהקדמה, שואל מה הכוונה "כדאי", הרי כל התורה כולה היא תנאי לקיומנו בארץ ישראל?? עוד הקשה, מה הזכות בכך שמינוי דיינים - עד כדי כך שכדאי שיחיו בארץ, הרי אם מקשיבים לדיינים מגיע להם לחיות בארץ, ואם לא מקשיבים בקול הדיינים אז מה שווה מינוי הדיינים??? ומתרץ שראינו הבדל בין סדום שנהרסה כליל עד ליסוד לבין אנשי הגבעה בבנימין שנענשו בחומרה אבל בכל זאת לא נעקרו מהשורש, וההבדל הוא שבסדום החוקים והדיינים היו מושחתים ולא הייתה להם תקווה, לכן נהרסו עד השורש, ואילו באנשי הגבעה, הדיינים לא היו מושחתים ולכן הייתה להם תקווה, ולכן הם לא נמחקו מהשורש.

ובזה מפרש את כוונת הספרי, שעצם הדבר שמינוי דיינים כשרים וצדיקים, אפילו שלא כל הזמן יקשיבו ויעשו כהוראת הדיינים, בכל זאת עצם העובדה שיש להם מנהיגים צדיקים וחוקים ישרים, זו זכות עבורם ושווה להחיות אותם בארץ, כי יש להם תקווה להשתפר ולתקן מעשיהם, וזה הלשון "כדאי", שגם אם לא מגיע להם כי הם עושים עבירות, אבל "כדאי" להשאיר אותם כי יש להם תקווה לתקן.

ובעצם כך פירשתי קודם את הפסוק "פתחו לי שערי צדק אבוא במ אודה י"ה - זה השער לה' צדיקים יבואו בו" שכן אדם צריך להכין לעצמו כמה שיותר אפשרויות ודרכים וכלים להתעלות ולהתקרב לבורא עולם, והשערים הם, כגון להיות קשור לרב צדיק, ולחברים טובים יראי שמים וצדיקים, ולהתחבר לחבורה בקהילה טובה של עובדי ה', ובשכונה טובה, וללמוד מוסר כל יום. ואכן גם מינוי הדיינים הכשרים בעצם נחשב לפתח ולשער גדול לחיזוק, כי בכוח הדיינים להחזיר בתשובה כשיתעוררו העם לחזור בתשובה, שכן יש להם בזמינות את מי לשאול וממי להתחזק וממי להתקרב לבורא עולם.

ובפרשת כי תצא כתבתי בשם מו"ר רבי עמרם זקס זצ"ל מראשי ישיבת

סלבודקה, שחייבים כיסוי משכנע לבקשה שאנחנו אומרים בימים נוראים: "זכרנו לחיים למענך אלוקים חיים", כי אתה בעצם טוען, אבא שבשמים, שווה לך לזכור אותי לחיים טובים, כי אני מתחזק ומתקרב אליך מכל הלב, ולכן מעכשיו נשקיע ב"למענך אלוקים חיים"!!! אבל אם חלילה לא מתחזקים אזי יש סכנה גדולה, שאז יש אפשרות שבורא עולם יאמר "למענך אל תחיה" – כי ככה תהיינה פחות עבירות!!!

אבל לאור דברי הספרי, יש כאן עדיין צל של תקווה, שאם אתה מתחבר לקהילה וקבוצה וחבורה קדושה, ונמצא במסגרת של יראת שמים, ואתה משתדל להיות בשאיפות ורצונות טהורות באמת, ומעליך יש סמכות אמתית של גדולי ישראל שהם קובעים לך את החוקים ואת הדרך ואתה נכנע לדעתם, אזי עדיין יש לך תקווה, נכון זו לא הבטחה לחיים טובים!!! אבל זה כבר מתחיל להיות "כדאי" להחיות אותך וכדברי ה"שב שמעתתא", אבל אל תכיר רק את ההקדמה של השב שמעתתא, תכיר עוד קצת בעומק סוגיות הש"ס של השב שמעתתא אולי אז יקל עליו לעזור לך למעלה יותר עם ה"כדאי"!!! כי תתחזק יותר בקדושת התורה!!!

אבל מי יסתמך רק על "כדאי", אנחנו רוצים "בטוח"!!! לכן עכשיו ומיד, קבל על עצמך חיזוק אמתית ומתמשך, כן, קבל על עצמך 40 יום של קדושה, של שמירת עיניים, וממילא אתה מחובר לחבורה של אלפים שמתחזקים בקדושה מכל העולם, אז אתה לא לבד יש לך כוח של ציבור קדושים, וקבל על עצמך את החיזוק בפה ותתפלל ותבכה בתפילות להצלחת הקבלה הקדושה שלך, ובכוח ההתחזקות יתקבלו כל תפילותיך ותבוא בלב "בטוח" יותר לימי הדין והסליחות הבאים עלינו לטובה.

צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלוקיך נתן לך

כתוב במדרש (רבה ה' ג') אמר הקב"ה לדוד: הצדקה והדינים שאתה עושה חציבים עלי יותר מבית המקדש, מניין שגאמר ש"צ ח' "ויהי דוד עושה משפט ולדקה לכל עמו", מהו משפט ולדקה לכל עמו? ר' יהודה מפרש, שדוד המלך היה דן

החייב דין שהכסף שהפסיד זה לא הפסד אלא שהדין תורה האילו מגזל, ואין כאן הפסד כלל, והרי לפעמים המפסיד יודע בבירור שאין כאן יוסר ולדק אלא הפסד כסף מפני רמאותו של הלד השני השקרן והרמאי והגנב במזיד בידיעה ברורה??

אבל ישנו כלל "אין לדין אלא מה שעינינו רואות", וזה דין לדק שהבית דין יפסוק לפי כללי התורה שהדין רואה, וזה האמת וזה הלדק, וכל חריגה ממנו זה גזל גמור, ולמרות הבעל הדין יודע את האמת שלו שההוא גנב, בכל זאת עליו להבין את בית דין שפסק על פי כללי התורה והיושר הנראה לעיניו.

ואם המפסיד יקבל דברים אלו יחשוב שהוא נוהג במידת חסידות שמקבל עליו גזירת שמים בזהבה, והפסד זה, זה כפרת עוונות.

אבל זה לא השלימות הראויה, אלא השלימות היא מה שדוד המלך עשה, שדוד המלך עשה הרבה יותר מהנכתב קודם, כי דוד המלך היה גם משכנע את המפסיד דין שעליו להודות להקב"ה שהאילו מגזל.

וזה דרגה גדולה יותר, שאדם יאמין שמה שבדין תורה זה לא שלו אז זה גזל גמור בידו, לא משנה אם השני שקרן ורמאי ונוכל וכו', אלא עליך לקבל באמונה שלימה שמה שבדין תורה לא שלך אז זה גזל ותודה להקב"ה ולבית דין שהאילו אותך מגזל גמור.

את הדין, מזכה את הזכאי ומחייב את החייב, ואם לא היה לחייב לשלם היה דוד נותן משלו, וכך קיים משפט ולדקה.

טען לו רב נחמן הנהגה כזו הביאה את עם ישראל לידי רמאות, ששני אנשים יתאמו ביניהם לתבוע אחד את השני והמפסיד יטען אין לי, ודוד ישלם במקומו, והם יתחלקו בכסף שדוד שילם.

אלא מפרש רב נחמן מהו "משפט ולדקה"? שהיה דוד דן את הדין ומזכה את הזכאי ומחייב את החייב, ובכך התקיים "משפט", וגם "לדקה" כי היה מוסיף את הגזל מידו של החייב, ואמר הקב"ה לישראל בני הואיל והדינים חביבים לפני, הוו זהירים בהם:

ובמפרשי המדרש פירשו כוונת המדרש, שדוד היה טורח לראות את המפסיד דין עד כדי שהרגיש שהדין אמת הוא, וחשבתו לחדל הדברים, שאני מכיר בתור טוען רבני שאני בהוראת רבותי משתדל לא לעסוק בזה כמעט לגמרי, שלפעמים אדם ישר מפסיד בבית דין, וליבו בוער בקרבו כי הוא בטוח בלדקותו ויודע שהוא לודק והלדק עמו, ומה שהפסיד דין זה בגלל שהלד השני משקר במלך נחושה ומנכל את המלכים שאין הוכחות נגדו, כמו גנב בלי 2 עדים, והמפסיד דין ליבו שותת איך יתכן שאני ישלם ויפסיד כסף וישלמו לרמאי והשקרן??

ובעצם זה טענה גם על דברי המדרש שדוד המלך טרח לשכנע את

המושלמת, ואהרן הודה להקב"ה שזיכהו בפסק הדין לקיים את הישר והטוב.

ומי שמקבל עליו באופן מושלם כזה את פסק בית דין בלי שום הרהור לב של תרעומת ופקפוק בדין תורה חלילה, זוכה להיות איש חסידך ומתוק מדבש ומקורב להקב"ה ביותר.

וזה ניסיון עצום, אבל זה מה שדורשת התורה מאתנו "לדק לדק תרדוף" אחד לתובע ואחד לנתבע, ששניהם ירדפו שיהיה לדק, לא שירדפו שינאחו בדין, אלא שיהיה לדק אמיתי על פי דין תורה.

והצדק המושלם מתחיל בכך שיקבלו על עצמם בית דין יפה, ששניהם יהיו מרואים באמת ובישר בבית דין שידון בעניינם ולא ינאלו את הדין שהולכים לפי הנתבע וכו', אלא לרדוף לדק, יותר מרדיפת הנילחון הפרטי.

והשלב השני הוא לקבל את הפסק דין, ולרדוף לקיימו בשמחה כמאווה עצומה להינצל מגזל, וזה ניסיון כה חשוב וגדול, שהוא חשוב יותר מהקרבת קורבנות בבית המקדש, כי כאן אדם שוחט את כל מהותו וחשיבותו, והלדק הפנימי שהוא יודע שיש כאן רמאי וכביכול אין כאן לדק, ושוחט הכל ומאמין להיפך שהוא לא בסדר ועליו מיידית לקיים הפסק דין וזכות היא עבורו להינצל מהגזל.

ועל זה מסיים הפסוק "למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלהיך נתן לך",

ואם תאמר שהשני רשע הוא ולא מגיע לו את כספך כי הוא רמאי, לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בורא עולם, בורא עולם קבע שזה גזל ותאמין בזה באופן מושלם,

והרבה דרכים למקום להשיב חסרונו ולהשיב לרשע כגמולו, כפי שהתורה אומרת לגבי רוצח שיאל זכאי ויש לאחד מהדיינים לחייבו מיתה שאין מחזירים אותו לב"ד לדונו מיתה, והתורה (משפטים כד' ז') אומרת "כי לא אלדיק רשע" וכתב רש"י אין עליך להחזירו כי אני לא אלדיקנו בדיני אם יאל מידך זכאי יש לי שלוחים הרבה להמיתו במיתה שנתחייב בה.

ועליך לעמוד בניסיון כפי הניסיון העצום שהקב"ה ניסה את אהרן הכהן שהאשימו בחטא מי מריבה וכתוב במדרש (במדבר יט' ט') שמשה רבינו טען אני חטאתי אבל כמה אהרן חטא?? אבל "וידום אהרן".

ובספרי (דברים, וזאת הברכה, פסקה שמט') "תריבהו על מי מריבה", סקיפנטים – עלילה תואנה ניסתקפת לו, אם משה אמר "שמעו נא המורים", אהרן ומרים מה עשו?? שגם הם נענשו ונפטרו בחו"ל ולא זכו להיכנס לארץ ישראל? ועליו נאמר "תמיד ואוריד לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבהו על מי מריבה".

כי אהרן אפילו לא חשב בלבו שהקב"ה בא עליו בעלילה, אלא ברגע שהקב"ה דיין אמת קבע פסק דין אז זה האמת

כז" "ליון במשפט תפדה ושביה בצדקה",
שבזכות עשיית המשפט יזכו לגאולה
השלימה, ועשיית משפט זה לא רק שהבית
דין יהיו ישרים וישפטו צדק, אלא בעיקר
על בעלי הדינים שיעמדו בניסיון ויקבלו
באופן המושלם את פסק הדין, בלי
הרהורים רעים ותרעומת אלא מתוך
שמחה לקיים פסק דין תורה המלכת אותך
מן החטא של גזל.

וידועים דברי הבעל שם טוב (בפרשת
משפטים), על דברי הזהר (צד'
ח') "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם -
שאלו סדרי הגלגולים, שאם השני רימה
הלה יקבל עונשו מה', אבל מה שהפסדת זה
בוודאי מסתמא היית חייב לחצריך בגלגול
העבר לבעל דינך, וזיכתה אותך התורה
שתאל ידי חובתך ולתקן הגזל של גלגולך
הקודם, ותן תודה לה' ותאמר "יפה דנתני".

ולכן למרות שיס לי רישיון "טוען רבני",
בורח אני מלעבוד בזה, אלא מעדיף
אני לתווך בדרכי שלום והיגיון בין הצדדים,
ולטעון להם את כל הצדדים לכאן ולכאן,
ולנתח יחד עמם מה הצדק והישר, כך הם
לא באים לידי מריבות ושנאת חנם למשך
שנים רבות, אלא יוצאים שמחים שהבינו
מה נכון ומה ישר.

שבזכות אמונה תמימה כזו נגד האני שבך,
תזכה לחיים טובים, כי תאמין שאתה
בידים האמונות של בורא עולם, ותזכה
לרשת את ארץ ישראל, שזכאי אתה לקבל
את ארץ ישראל, שכביכול בזכותך ה' נתן
לך אישית את ארץ ישראל, שתזכה לחלק
בארץ ישראל בזה ובזה, לחיי נאח כדברי
הרבינו בחיי כאן, ותקבל את השכר בעולם
הבא לא כנהמא דכיסופא, אלא באופן
שתרגיש שכביכול מגיע לך השכר, כי
התקיים בך "אשר נסיתו במסה תריבהו על
מי מריבה".

ואנא יהודי יקר, הכי קל לרכל ולזלזל בבתי
דינים, אבל גם ככה הפסדת דין,
במקום גם להפסיק וגם לחטוא בעוון
חמור, תעלים את פסק הדין לניסיון
שעמדת בו בגבורה של אמונה, ולפי לערך
תקבל שכרך.

וישוב, יהודים יקרים, אנא תתחשבו בצד
השני וביחד תבחרו בית דין ששניכם
תראו בו בלב שלם, זה מונע הרבה תרעומת
לאחר מכן, וגם על זה תזכו בשכר גדול,
אמן ואמן, ואפילו בצד"ל של מעלה בעולם
האמת, הנשמה אומרת "יפה דנתוני".

ונקודה נוספת, כתוב בנביא ישעיהו (א')

על פי שנים עדים

כתב הרמב"ם (הל' עדות פ"ב ה-ז), מאימתי חוזרת כשרות האדם להעיד כשהלווה בריבית?? עונה הרמב"ם שהכשרות חוזרת כשיקרע את שטר הריבית מעצמו, ויקבל עליו חזרה גמורה שאפילו לגוי לא ילווה בריבית. וחזרת הכשרות למשחקים בקוביא - משישברו את פסיפסיהם, ויקבלו על עצמם שאפילו בחינם לא ישחקו, וכן הפסולים מחמת שהם מהמרים כמפריחי יונים - משישברו את הכלים שצדים בהם ויחזרו בהם חזרה גמורה שאפילו במדבר לא יצודו.

טוען רבי שניאור קוטלר, שמכאן נלמד יסוד בהלכות תשובה, והוא שלא מספיק חרטה וקבלה לעתיד, אלא חייבים גם לשבור את הכלים, וללכת לקיצוניות השנייה שאפילו בהיתר לא נתקרב, לדבר שאתו הגענו לעבירה!!! ולכאורה, דברי הרמב"ם זה רק בהלכות עדות, שבכדי להוציא כסף או לנקוט פעולה נגד אחרים צריכים להיות בטוחים שהעדים אכן כשרים, ולכן בהלכות עדות צריכים הוכחות ברורות שאכן הוא חזר להיות כשר, אבל לכאורה אין מכאן ראיה ואין ללמוד מעדות ליסוד בהלכות תשובה לאדם רגיל שחוזר בתשובה??? אכן על פי היסוד במאמר הקודם ברור חידושו של רבי שניאור קוטלר!!!! כי כאמור קודם חייבים ראיות ברורות ומשכנעות לבקשה שאנחנו מבקשים בימים נוראים: "זכרנו לחיים למענך אלוקים חיים" - כי אתה בעצם טוען: אבא שבשמים, שווה לך לזכור אותי לטובה ולתת לי חיים טובים, כי חזרתי בתשובה!!!

אבל כדברי הרמב"ם חייבים הוכחות שחזרת בתשובה, ויותר מזה חייבים הוכחות שאכן תחזיק מעמד שלא תחטא בעתיד. וכמו שכלפי עדים יש חובה לשבור את הכלים שהביאו את העד לחטא, וגם עליו לנהוג בקיצוניות ולהתרחק אפילו משימוש של היתר, כך גם בתשובה לפני שאומרים "למענך אלוקים חיים". כי גם כאן יש אפשרות לנו שבורא עולם יאמר "למענך אל תחיה", כי אני מכיר אותך, אתה מתחרט לשבוע שבועיים ושוב בבת אחת אתה נופל חזרה לכל העבירות שעשית בעבר, לכן עדיף לך שתמות ולא תחיה כי ככה יהיו לך פחות עבירות!! ולכן גם בתשובה חובה עלינו להוכיח שהעתיד שלנו בחיי התשובה מובטחים.

ולכן אם נפלנו במראות אסורים במחשב או בפלאפון פרוץ, כדאי מאוד מאוד לעשות תשובה וכדברי הרמב"ם, לשבור את הכלים!!! ואפילו בהיתר לא, עד כדי כך!! שלא מספיק למחוק את הרע, ולא מספיק להפסיק עם הרע, אלא

אפילו בהיתר לא!!! וזה ממש לא קל, באמת לא קל, נכון!! אבל אנחנו חייבים ביטוח אמתי שלא נחטא שוב לאחר התשובה שעשינו.

ואם זה קשה לך ובלתי אפשרי, תהיה אמתי עם עצמך ועדיף שתתייעץ עם רבך או רבנים שמבינים או שליחיהם הנאמנים, איך ואם אכן יש דרך אחרת בטוחה שלא תיפול שוב חלילה.

ולצערנו למרות הכל זה לא מספיק, וצריכים הרבה תפילות ורצון עז להישאר בחיזוק, כי כל יום הטכנולוגיה מתפתחת ומה שחסמו קודם, כבר נמצא פרצה שעד שמגלים אותה וחוסמים אותה, כבר רבים נופלים חלל.

אז איך נשכנע את בורא עולם, שלעולם לא נחזור לחטא??? איך??? פשוט לבכות!!!! כי קשה לנו לשבור את הכלים לגמרי, קשה לנו ללכת לקיצוניות שאפילו בהיתר לא נשתמש!!! ואת האמת אנחנו יודעים!! הסכנה קיימת!!! אז מה נעשה ומה נפעל??? ראה המשך!!

על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת – המשך

הגמרא (מכות י"ט) מביאה את דברי רבי עקיבא, שעד שלישי מיותר כי הרי מספיק שנים, אבל חידוש התורה שלמרות זאת אם נטפל לעדות של שנים להרוג אדם והוזמו כולם, הורגים גם אותו, למרות שהשלישי מיותר בעדות, בכל זאת היות והוא נטפל והצטרף לרשעים לכן הוא חלק מהם ונענש כמוהם. מוסיף רבי עקיבא, שכל שכן ועל אחת כמה וכמה הנטפל והמצטרף לעושי מצוה בוודאי זוכה ומקבל שכר כצדיקים אפילו שלא עשה כלום, והיה מיותר!! ורק הצטרף.

לכן למרות דברי במאמר הקודם, חובה עלינו לפחות לצמצם את הנזקים ואת הסכנות, ומצד שני חובה שנהיה מחוברים לקבוצה של צדיקים קדושים, כפי שראיתי שיעור דף היומי בבית מדרש הקבוע בכל יום אפילו בבין הזמנים, כאשר כל או רוב משתתפיו הם אנשי עסקים הזקוקים לעולם הטכנולוגיה, וקיבלו אישורים מרבם כמובן, והם מתענגים מהשיעור גמרא וכל כולם חיות והתלהבות בשיעור הקדוש הזה, ומתלכדים סביב המגיד שיעור המסור להם המענגם בשיעורו הרהוט והמרתק, זו חבורה של קודש המתענגים באש קודש, וזה מעודד אדם לשמור על עצמו בקדושה, וכן עוד דוגמאות שבן אדם

מתחבר באמת לקהילה פעילה הפועלת בקדושה, אם זה חצר חסידות וכדומה, וודאי שיקבל שכר רב בלי שום ספק, אפילו שהוא לא תורם שום דבר מועיל לקבוצה, עצם החיבור כבר מזכה אותו, כנטפל לדבר מצווה.

אז ריבונו של עולם, בבקשה, "למענך אלוקים חיים". נכון, יש לפעמים נפילות גם אחרי התשובה, אבל אבא יקר, בבקשה אנחנו משתדלים בכל כוחנו להיות מחוברים לצדיקים ולאנשים טובים, ולקיים מצוות בקבוצה ובחבורה, ואנחנו משתדלים להיות גלויים בפניהם כך שהם מונעים מאתנו ליפול כי אנחנו גלויים בפניהם. וגם אם חלילה יש נפילה מיד קמים, כי החברים הטובים והצדיקים באמת אוהבים ודואגים לכל אחד מהחבורה באמת ובישר כאחים אמתיים, ויתמכו בחבר שנופל בגלל צדקותם ובגלל אחוותם ואהבתם האמתית, ובזכותם יש רצון וכוח לא ליפול לגמרי חלילה, אלא מיד מתחזקים וקמים!!! נכון זה לא מושלם אבל לפחות "כדאי" "שתיתן לנו חיים טובים כנטפל לעושי מצווה!!!

ושבו זה רק בדיעבד!!! רק מליצות יושר - לכדאי!!! אבל האמת החדה היא למעלה למרות הקושי שבדבר!!!!

יד העדים תהיה בו בראשונה

עדים ראו עבירה חמורה, מראה תועבה!!! ראו אדם שבשאת נפש למרות ההתראות והזהרות המפורשות של העדים עבר על איסור תורה חמור, לכן הם חייבים להיות הראשונים שמענישים אותו והורגים אותו שזה גם מעשה בעל עוצמה, וככה זה יוציא להם את השפעת הראיה האסורה שראו, וככה הם מוחקים את מה שנחרט במוחם!!! וזה כל כך חשוב, ולא יכול עד שראה לטעון אני לא מסוגל להרוג בן אדם, כי הוא חייב לעשות זאת, כי זו התרופה הכי טובה לנפשו, ואם לא - הוא עלול גם להתקלקל חלילה. ודעו כי כל מראה עבירה משפיע לרעה, ולא פלא שמסופר על קודש הקדשים האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל שכשהיה גר בתל אביב והיה רואה מכוניות נוסעות בשבת היה אומר "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא" כי הוא לא ראה רע, לצדיק לא נחרת במוח שיהודים עושים תועבה ומחללים שבת.

ולכן כשאדם רואה מראה לא צנוע, עוד קודם שיבער בו אש התאוה מיד יעשה מעשה

של יריקה הצידה, שעל ידי מעשה הוא עוקר את מראה התאוה, וזה עובד בדוק!!! וכפי שמצאתי לאחר מכן (בעבודה זרה כ') שאולי זו הייתה כוונת רבי עקיבא כשירק!!! וכמובן בלי לפגוע ולהגעיל אף אחד, שלא יצא שכרו בהפסדו וחילול השם חלילה. וכמו כן, אם כבר אדם נתפש לניצוץ של אש התאוה שראה ונחרת במוחו, הוא חייב על ידי אש אחרת - אש של קדושה לעקור את אש הטומאה, וזה יכול להיות בכל צורה של קדושה או באש של לימוד התורה הקדושה, או בניגון קדוש שיביא אותו לדביקות בבורא, וכן בזה הדרך כל אחד לפי מצבו ועניינו והזמין לו והמתאים לו.

בקיצור, לראות רע אצל אחרים זה ממש לא דבר טוב, אלא להיפך, זה הורס אותך מבפנים!!! ולכן אל תהיה זה שמחפש רע על אחרים, ואפילו ידיעה רעה על אחרים משפיעה לרעה על הנפש, וכל שכן לראות רע ממש!!!

ובדומה לזה כתב האור החיים הקדוש: "לפי שציווה על עיר הנידחת שיהרגו את כל העיר בחרב, ואפילו בהמתם, מעשה זה מוליד טבע של אכזריות בלב האדם, כמו שסיפרו לנו הישמעאלים, כת הרוצחים!!! כי יש להם חשק גדול בשעה שהורגים אדם, ונכרתה מהם שורש הרחמים והיו לאכזר, והיום יותר מתמיד רואים את זה בחוש וכל יום מתגלית חרפתן ושפלותם לשיאים חדשים אשר לא שיערנו ולא שיערו אבותינו!!!

וגם ברוצחי עיר הנידחת נשרשת מידת האכזריות, לכן קיבלו הבטחה שיתן להם ה' רחמים, שבורא עולם ישפיע בהם כוח הרחמים מחדש בכדי לבטל את כוח האכזריות שנולד בהם מכוח המעשה.

**ואמרת אישימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביב –
שום תשים עליך מלך**

שמואל וישם את בניו שפטים לישראל:
ולא הלכו בניו בדרך ויטו אחרי הבצע ויקחו
שחד ויטו משפט: ויתקבצו כל זקני ישראל

כאשר עם ישראל היו בארץ ישראל הם
אכן ביקשו מלך, אבל שימו לב איך מופיע
הדבר בספר שמואל: "ויהי כאשר זקן

ויבאו אל שמואל הרמתה: ויאמרו אליו הנה אתה זקנת ובניך לא הלכו בדרכיך עתה שימה לנו מלך לשפטנו ככל הגוים". ולכאורה הכל היה צודק, כי התורה התירה לבקש מלך, ואפילו התירה לבקש "מלך ככל הגויים", אז הביטוי לא משלהם היה, אלא כפי שהתורה קבעה וכתבה!! וגם הם ראו ששמואל זקן ובניו שופטים שלוקחים שוחד, לכן באו בגישה דיפלומטית במקום להחליף שופטים ולפגוע בשמואל ובניו, הם עקפו את הבעיה, בא ניצור מושג חדש "מלך" וממילא אין יותר צורך בשופטים!!

אבל ראו פלא עצום מה תגובת שמואל: "וירע הדבר בעיני שמואל כאשר אמרו תנה לנו מלך לשפטנו ויתפלל שמואל אל ה': ויאמר ה' אל שמואל: שמע בקול העם לכל אשר יאמרו אליך כי לא אתך מאסו כי אותי מאסו ממלך עליהם: ככל המעשים אשר עשו מיום העלתי אתם ממצרים ועד היום הזה ויעזבני ויעבדו אלהים אחרים כן המה עשים גם לך". ומדהים הדבר שלא רק שמואל כועס עליהם, אלא גם בורא עולם כועס עליהם ורואה בזה בגידה בעבודת הבורא ועזיבתם אותו לטובת ע"ז. והשאלה למה יש כעס??? הרי כל כך הגיוני מה שהם זקני העם אמרו לשמואל!! ולכאורה במקום בגידה אדרבה להיפך יש כאן פתרון שעונה לכל הצרכים, והכל לכאורה לפי מתווה התורה, אז מה חרי האף הגדול???

ונראה לתרץ, שהזקנים אכן התחילו ואמרו כדברי התורה הקדושה "אשימה עלי מלך ככל הגויים אשר סביב", ואכן עד כאן הכל טוב ויפה, הבעיה הגדולה היא

שהם עצרו כאן ולא המשיכו!!! כי בעצם, עליהם הייתה החובה להתבונן, איך ייתכן שבורא עולם מתיר לנו לכתחילה לבקש מלך שדומה לגויים מסביב??? וכי ככל העמים אנחנו??? הרי עם ישראל לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב!!! אלא התשובה היא, על פי הכתוב בהמשך הפסוקים: "שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו, מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא: לא ירבה לו סוסים ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו וכסף וזהב לא ירבה לו מאד: והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלויים: והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה את ה' אלקיו לשמר את כל דברי התורה הזאת ואת החקים האלה לעשתם: לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל".

דהיינו מלך יהודי הוא ממש לא ככל מלכי העמים, אלא צדיק קדוש וטהור, מתמיד עצום בתורה כל רגע פנוי, מדקדק בכל המצוות קלה כבחמורה. ואף כי מצד אחד הוא מעל כולם מתוקף תפקידו, אבל עדיין הוא עניו ולא גאוותן, וכן מצד אחד המלך צורך ומותר לו סוסים נשים וכסף יותר מכל העם, אבל עליו החובה לעצור בזמן ולא להיסחף בתענוגים, וזה ניסיון קשה שבעתיים מניסיון העוני כשארין לך, כי כאן צריכים שליטה עצמית ברמה מאוד גבוהה, ואם אכן הוא מצליח לעמוד בכל זה אז הוא באמת מלך!! מלך יהודי. ובורא עולם רצה שעם ישראל יבקשו מלך שתהיה לו עוצמה ככל מלכי העמים, אבל

את התורה לרעה, השתמשותם בה חלקית כפי רצונכם הרע, שרצונכם רק להידמות לגויים ובעצם להידרדר ולעזוב את דרך ה', ועל זה היה חרי האף הגדול. כי הנביא ובורא עולם שהסכים אתו, לא התרשמו מפתרון הקסם ודברי החלקלקות של דברי הזקנים העטופות יפה כדאגה לעם ולכבודו של הנביא, אלא שלפו את העוקץ שעומד מאחורי הדברים היפים כביכול!!!

מצד שני שידרשו בו זמנית מלך יהודי "אשר יבחר ה' אלוקיך", שיבקשו אדם צדיק עם יכולת שליטה עצמית לקיים את כל דרישות התורה שישמש עליהם כמלך.

אולם את זה הם לא עשו, הם לא המשיכו את בקשתם לקבל מלך צדיק גדול, ובזה חטאו וגילו את חרפתם!!! ועל זה כעס הנביא שמואל, וטען להם: ניצלתם

ללמדנו, כמה עלינו להיזהר לא להשתמש בשם התורה ובשם ההגיונות וישר והטוב הנראה לעין, כאשר אתה במזיד או בתת מודע פועל מתוך רוע ורצון לחטוא, רק אתה בחוצפתך לוקח חצאי מילים ופסוקים מהתורה להגנתך והצדקתך!!! וגם אם אתה באמת פועל בתמימות, זכור כי היצר חכם הוא ומטהר את השרץ בק"ן טעמים, ועליך להתנתק ממנו ולהתעמק בלי אינטרסים לדעת את חקר האמת.

לדוגמה בגלל אינטרסים אנשים מחפשים למצוא פתרונות לבעיות בהלכה, ובעברית פשוטה הם מודים שהם באים בגישה שההלכה היא בעיה ולכן צריכים למצוא לה פתרון ולחנוק אותה ולהעלים אותה, ואחרי זה הם כועסים על גדולי ישראל מדוע הפתרון שמצאו לא מקובל עליהם, ובחוצפתם הם משמיצים את הרבנים בתקשורת ותחת כל עץ רענן!!!

והיות ואנחנו ספוגים בנגיעות עלינו להישמע לדעת גדולי ישראל בתמימות, ולקבל את כל דבריהם ולא לסור מדבריהם ימין ושמאל וכך נצליח לעמוד בכבוד בכל ניסיונות החיים בגבורה ובאמונה אמון ואמן.

לא ירבה לו נשים

למרות האיסור "שלא ירבה לו נשים – המלך" בכל זאת שלמה המלך הרבה ולקח 1000 נשים, וכ"כ למה?? ומה הטעם שאהב את בת פרעה מלך מצרים יותר מכל נש

ויתכן ששלמה כשמו רצה להרבות שלום בעולם ושלוש לישראל לכן התחתן עם בנות כל המלכים בכדי שיהיו בקשרי משפחה עם עם ישראל ומלכי הגויים לא ילחמו עם עם ישראל, והסכנה הגדולה בשעתם לארץ ישראל היה מצד מצרים או על כל פנים מדינה עוצמתית מאוד באזור, לכן אהב את בת פרעה שכן יהיה שלום בין ישראל למצרים.

ואכן זה פעל עד ששלמה נחלש כשגורש ממלכתו ואז הנשים חזרו למחצבתם לעבודה זרה של בית אביהם ותוכנית יו??

זו קרסה, כי זה היה נגד רצון הבורא למרות הכוונה הטובה והטהורה, ואדרבא בא שישק מלך מצרים בימי בן שלמה ולקח את אוצרות המלך, ודווקא ממצרים הייתה המכה והנפילה הראשונה למלכות שלמה.

ובמשלי (ל' פסוק א') כתב שלמה על עצמו שטעה בכך שחשב שבגלל חוכמתו הגדולה כוח וחילו רב ולכן לא יכשל בריבויים האסורים על מלך, ולכן הרבה נשים וכסף וסוסים, אבל שלמה הודה שזה היה שורש נפילתו, ואולי היות והודה בשורש חטאו וטעותו שטעה למרות שהיה חכם מכל האדם, לכן כינה עצמו באותו פסוק "גבר", כי התגבר כגבר לעמוד על טעותו והודה על כך ברבים עד סוף הדורות, שגם חכם מכל האדם לא יחכם יותר מהתורה, ושלא יתחכם אף אדם לטעון שציווי ה' או גזירה דרבנן לא שייכת בו כי ברמה אחרת וכו'.

לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות לו סוס

שמתי לב שתחילה הזהירה התורה שהמלך לא ירבה לו סוסים – ורק אחר כך התורה מזהירה שהמלך לא ירבה נשים וכסף וזהב, ולכאורה ריבוי סוסים היא לא השאיפה הראשונה של מלך, אלא בדרך כלל מלך שואף תחילה לכסף וזהב ואולי בהמשך ואולי בסוף שאיפותיו יש לו שאיפה להרבה סוסים להעצים את צבאו.

אלא יתכן שהתורה הקדימה איסור ריבוי סוסים, כי הסכנה מריבוי סוסים זה קלוקל יהודים שירדו למצרים, וסכנה זו היא הכי רעה – לקלקל אחרים, כי יהודים שמתרחקים מקהל ישראל ומתקרבים ומסתובבים בין הגויים ובפרט שהולכים למקום מקולל שהקב"ה הרחיק אותנו משם, זה סכנה גדולה ועצומה.

הזרוע לחיים והקיבה

משפט לכהנים, בזכות פנחס

והנה בגמרא סנהדרין (ח' כתוב שם ברש"י בד"ה "נענש משה" – שלא זכה, שלא נאמר לו פרשת נחלות, עד שבא מעשה לפניו ולא ידע מה להשיב.

ובעצם דעת רבי נחמן בר יצחק, משה רבינו אמר לעם ישראל "הדבר הקשה יביאו אלי – ושמעתיו" ולא אמר "ואשמיעכם", כי התכוון לשמוע וללמוד מפי ה' אם זה דבר חדש שה' לא לימד אותו, אבל מזה עדיין אין הוכחה מוחלטת שיש דינים והלכות חדשים שלא ניתנו למשה בסיני, כי יתכן שמשה טען שאם יהיה מצד חדש שלא למד בסיני הוא יטרוך ללמוד מה', ואולי לא היה דברים חדשים כי הכל ניתן למשה בסיני.

אבל עדיין מוכח שמשה לא טען להם שבוודאות הכל קיבל בסיני ואין מצד שיטרוך לשאול את ה', (ואולי זו דעת רבי יאשיה שטען שעל דבר זה נענש משה, שתלה התשובה בעצמו ולא אמר שיקריבו משפטן לפני ה').

הגמרא בחולין (קלד'), דורשת, "זרוע" תחת "ויקח רומח בידו", "לחיים" תחת "תפילה" שנאמר (תהלים קו ז) "ויעמוד פינחס ויפלל", "הקיבה" תחת "האשה אל קצתה", והוסיף הרמב"ן שמתנות אלו נרמזו ע"ס העתיד עוד קודם מעשה פנחס בפסוק בסוף פרשת קרח, "ראשית אשר יתנו לה' כך נתתם", ראשיתם, זו ראשית הגז – אשר יתנו, זו הזרוע והלחיים והקיבה, לה', זו חלה, מספרי (קרח קיז).

ומוסיף הרמב"ן: וזיכה לכל השבט בזכות פנחס, כאשר זיכה לפנחס להיות כהן עממה:

ולבאורה קשה הרי כל התורה ניתנה למשה בסיני גם מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, וא"כ איך יתכן שה' זיכה מתנות אלו לכהנים בזכות מעשה הקנאות של פנחס שהיה כ-40 שנה לאחר מתן תורה? והאמת שאלה בסגנון זה שאלו המפרשים בכמה פרשיות בתורה שנעלמה הלכה ממשה רבינו.

אמנם בלשון רש"י מפורש לכאורה שלמרות שכל התורה כולה ניתנה למשה בסיני, בכל זאת ישנם דינים שלא נאמרו לו בסיני אלא מאוחר יותר בזכות לדיקים או לדקניות שבזכותם נאמרה ההלכה למשה לאחר מתן תורה.

אבל צריך להדגיש שהקב"ה יודע כל העתידות, וממילא כבר טמן את כל ההלכות והדינים שנאמרו למשה רבינו לאחר מתן תורה ולאחר עזיבתם את הר סיני, כמונחים בקופסה סגורה ונתן אותם כביכול סגורים למשה רבינו במתן תורה, רק לא ניתן למשה רשות לפתוח כביכול קופסאות אלו, אלא נפתחו ברשות ה' בזמן שהיה ראוי בזכות לדיקים ולדקניות, ולכאורה משמע כן בחזו"א (אורח חיים קכה) במאמר מיוחד בעניין זה.

ות"ח טען לי בתחנה בראשון לציון, שראה שכן גם נכתב כלפי חידושי תורה של תלמיד ותיק, שנכון שהכל ניתן למשה מסיני, בכל זאת החידושים היו כמונחים בקופסה סגורה וכך ניתנו למשה, ונפתחו על ידי חידושו של התלמיד ותיק בדורו. ומה שכתוב "לחיים" ולא כתוב "לשון"

למרות שהכוונה ללחיים כולל הלשון, שהרי עיקר הדיבור מתייחס ללשון, ויתכן כי היה חידוש עצום בתפילת פנחס שמילא כל פיו כביכול בתפילה, ככתוב "ויעמוד פנחס ויפלל", ומוצא בגמרא (ברכות ו') שהתפלל שתיעזר המגיפה, ואולי מילא פיו בתפילה שכל קנאותו תהיה 100 אחוז לשם שמים, וכפי שדרשה הגמרא (בברכות נ') שמפני שנאמר "ימלא פי תהלתך", חוצה שכל הפה יהיה מלא בצרכה ה', ואין זה נכון לצדך כאשר יש דבר מאכל צפה.

וגם פנחס מילא פיו בתפילה שלא יכנסו לא בו ולא בכל עם ישראל שום הרהורי עבירה כשיראו את הדקורים בקיבתם, ולכן מתנת הכוהנים גם בקיבה שהיה נס שלא היה שום מחשבת זנות לא לפנחס ולא לכל עם ישראל כשראו אותם דקורים, למרות שעבר עם הגופות בחנייתו בכל מחנה ישראל, ואולי בגלל זה הפסוק שפנחס התפלל מופיע רק בתהילים, כי כשעבר בכל מחנה ישראל הוא היה צריך לומר הרבה תהילים שאף אחד מכל מחנה ישראל שחלילה לא ירהרר בעבירה.

וכי יבא הלוי אל המקום אשר יבחר ה' וישרת בשם ה' בכל אחיו הלויים

כתבו המפרשים שפסוק זה מדבר על הכהנים שהם משבט לוי כי רק על עבודת הכהנים נכתב לשון שירות, ומקשה השל"ה הקדוש שאם כן שייכתב כהן וכהנים, כפי שכתוב "וזה יהיה משפט הכהנים"??

ובקונטרסי האר"י זצ"ל כתוב שהתורה באה לרמז כאן על יונתן בן גרשום בן משה רבינו, שנכתב בו **בנביא** (שופטים יח' ג') "קול הנער הלוי" והכוונה על יונתן שעבד אצל פסל מיכה, ויונתן סיפר לאנשי שבט דן **"עשה לי מיכה וישכרני ואהי לו לכהן"**, וכפי שהגמרא (בבא בתרא קט') שואלת מדוע כתוב עליו **"יונתן בן גרשום בן מנשה"** הרי בן משה היה גרשום? אלא מתוך שיונתן עשה מעשה מנשה (ששימש ככהן לע"ז) לכן כתוב בן מנשה ולא בן משה, עכ"פ כאן רימזה התורה ללוי זה – יונתן שהיה ככהן לעבודה זרה.

וצ"ע שהרי כאן התורה מדברת על שבח הכהנים ואילו ברמז מרומז כהן של ע"ז היתכן??? וכי יש להשוות בניהם חלילה??? אלא יתכן שכתוב **ברשב"ם** (שם) שבסוף ימיו יונתן חזר בתשובה שלימה ורבים השיב מעוון, ויתכן עוד שכל אלו שמנע מהם לעבוד ע"ז כששימש ככהן לע"ז שאמר להם תנו לי אוכל פשוט וזול במקום תקרובת לע"ז כי הפסל לא אוכל ואני יברך אתכם, אותם אנשים שהכירו אותו בעת שירותו לע"ז ואהבו אותו כי ראו שברכותיו התקיימו כאשר הם ראו שפרש מעבודה זרה וחזר בתשובה שלימה חזרו גם הם עמו בתשובה שלימה, וממילא הפך את כהונתו לע"ז לטובה כי החזיר רבים שהכיר שם בתשובה שלימה.

תמים תהיה עם ה' אלוקיך

ביאר מו"ר רבי רפאל ישראל פלדמן שליט"א שהפירוש הוא שאפילו בהסתר פנים להיות מאמין בהגחת הקב"ה, ותמים בתורה ובמצוות למרות ההסתר פנים, וזה נקרא תמים כי להיות מאמין כשהכל נח וקל זה לא חכמה, כפי המאמר אדם ניכר בכוסו בכיסו ובכעסו – שדווקא כשקשה לו או בנקודות החולשה שלו אזי האדם האמיתי שבו ניכר.

ויתכן גם שסיום המשפט **"עם ה' אלוקיך"**, זה מרמז שהתמימות היא גם במצב שיש מידת ה' שהוא מידת רחמים וגם במצב "אלוקים" שזה מידת הדין, ויתכן עוד שתמים תהיה גורם שמידת הרחמים וגם מידת הדין יעזרו לו בחיים וגם יעזרו לעמוד בניסיונות.

כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום

כתב הרמב"ם (יסודי התורה י' א-ד) שהבדיקה לגלות נביא שקר מתקיימת רק כשהתנבא על טוב ולא בא, כי גזירה טובה אפילו על תנאי לא מתבטלת, אבל רעה יכולה להתבטל על ידי תשובה כמו שהיה בנבואת יונה על נינווה. ומקשה בעל העקידה שהרי כתוב מפורש (ירמיהו י"ח ז) שה' יכול להתחרט על גזירה טובה, ומתרץ הבית הלוי שרק גזירה רעה שנהפכה על ידי תשובה לטובה, טובה כזו בלבד יכולה לחזור ולהתהפך לרעה. וקשה מאוד, שאם כן גם לטובה כשלא תתקיים הנבואה יטען הנביא שזה בגלל שהטובה הייתה בהתחלה גזירה רעה שבגלל שעשו תשובה זה נהפך לרעה, ועל זה הוא התנבא לטובה, ועכשיו שוב חזרו וחטאו לכן שוב הטוב התהפך וחזר להיות גזירה רעה כבהתחלת כל העניין??? ואם כן איך אכן נוכל לדעת מי הוא נביא שקר???

ונראה לתרץ בדרך אפשר, שאין נביא בא בנבואה לטובה שמתהפכת מגזירה רעה על ידי תשובה, כי זה דבר ברור ומוחלט שתשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה, וגם ידוע שתשובה מאהבה ממילא הופכת את הרע לטוב. ובורא עולם רוצה להמחיש לנו שזה כל כך פשוט שתשובה מספקת עד כדי שאין צורך בנבואה נוספת, רק בידינו לחזור בתשובה שלימה, כי לא התעוררו מהנבואה שהייתה בתחילה על הרע ממילא כבר לא יועיל להם או שלא מגיע להם נבואה נוספת על הטוב. ואכן כך ראינו בנבואת יונה שהתנבא לרעת העיר נינווה, וכל אנשי העיר התעוררו וחזרו בתשובה, ולא מצאנו שיונה בא בנבואה נוספת לחזקם שאם יחזיקו בתשובה הגזירה הרעה תיהפך לטוב, אלא סתם ולא הוסיף.

ללמדנו, שלתשובה יש מעלה עצומה כי היא הופכת רע לטוב עם כל המעלות והגזירות הטובות שבטוב!!! אבל יש לשים לב, שברגע שנחלשים מהתשובה וחוזרים לרע אזי כל הגזירות הטובות עלולות לחזור ולהתהפך לרעה רח"ל, אבל מי שלא חטא רק עשה טוב וזכה לגזירות טובות אפילו על תנאי, זה לעולם לא ימחק לו כדברי הרמב"ם.

איכה נדע את הדבר אשר לא דברו ה'

שלמה המלך לא היה מפורסם לנביא, ולמרות שהיה חכם לדיק ונביא בכל זאת הוא עדיין היה לעיר לימים ומי אמר שהיה מפורסם לנביא וללדיק גדול שראוי לנבואה?? וגם לא ידוע שנבואתו הביא אור ומופת ניסים ונפלאות בשם ה' לעיני כל כפי שאלוהו הנביא עשה, והרי ייתכן שעם שלמה ה' רק דיבר עמו בנבואה ובלי אותות ומופתים לעיני כל??

ואכן ראיתי ברלב"ג (בנביא שם), שהיה הוראת שעה ע"י הנביאים שהיו לשמוח ולאכול ביום כיפור לכבוד חנוכה בית המקדש.

אבל גם לפי זה קשה, שאם כן מדוע כתוב בגמרא מועד קטן (ט') שעם ישראל אחרי שאכלו באותו יום כיפור חששו שמא יגזר עליהם כלייה כלליה מחמת העוון שאכלו ביום כיפור, והלא הייתה להם הוראת שעה משלמה המלך והנביא או מנביאים שהיו בעזרה, וממילא אין להם סיבה לחשוש, וכי אלוהו זה הכרמל אחר מעשהו היה לו חשש שמא חטא שהקריב חוץ למשכן?? וודאי שלא חשש!! כי היה לו סמכות של הוראת שעה לעשות כן, ולמה דווקא כאן אצל שלמה המלך חששו שחטאו ולא סמכו על הוראת שעה??

ואולי חששו שאלו פחדו כי נהנו מהרעיון שאכלו ביום כיפור!! ואם כן מדוע

כתב הרמב"ן וכך הוא מפרש את כוונת רש"י, שאכן לא כל העושה אור ומופת מאמינים אותו שהוא נביא, אלא אדם שהיינו יודעים בו מתחילה שהוא ראוי לנבואה בחוכמתו ובמעשיו שנתעלה בהן על כל בני גילו והיה מהלך בדרכי הנבואה ובקדושתה ופריקותה, ואחר כך בא ועשה אור ומופת ואמר שהקל שלחו, מזה לשמוע ממנו שנאמר אליו תשמעו, ולכן שמעו לאלוהו הנביא זה הכרמל כשהקריב קורבן מחוץ למשכן.

וממשיך הרמב"ן וטוען שאפשר שיעשה אור או מופת, והוא אינו נביא וזה האור יש לו דברים בגו/אולי כוונתו שיס לנביא נגיעה ואינטרס כביכול, ואע"פ כן מזה לשמוע לו, הואיל ואדם גדול הוא וחכם וראוי לנבואה מעמידים אותו על חזקתו, כמו שנלטינו לחתוך הדיון על פי שנים עדים כשרים ואע"פ שאפשר שהעידו שקר, הואיל וכשרים הם אכלנו מעמידים אותם על כשרותן וע"ז נאמר (להלן כט כח) הנסתרות לה' אלקינו, ונאמר (ס"א טז ז) האדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב:

ולאחר הקדמת דברי הרמב"ן יש להקשות איך כל עם ישראל האמינו לשלמה המלך לבטל את יום הכיפורים ולאכול בעיצומו של יום צעת חנוכה בית המקדש כפי שמופיע בגמרא (מועד קטן ט'), הרי

יהיה להם כפרה על מחשבה כזו? ועיין לקמן!!

וייתבן ששלמה המלך לא היה צריך להוכיח באותות ובמופתים שהוא נביא עכ"פ שהוא לדיק גמור ומקורב ביותר להקב"ה, שהרי הוא בנה את בית המקדש והקב"ה השכין את שכניו בבית המקדש וכולם ראו זאת בחוש כמתואר בנביא (מלכים ח' פסוק י' ויא') "ויהי בליל ההנהגה מן הקדש והענן מלא את בית ה', ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני הענן כי מלא כבוד ה' את בית ה'".

ובבל זאת למרות שהייתה הוראת שעה משלמה המלך, עם ישראל חשק שמא חטאו באכילתם ביום כיפור ולכן התחייבו מיתה, עד שיכלה בן קול ואמרה כולכם מזומנים לחיי העולם הבא, והסיבה לכך היא, כי הגמרא (ס' ובסנהדרין (קז')) מספרת שבאותו זמן של חנוכה הבית לא נפתחו השערים למרות 24 רגלים שאמר שלמה המלך, עד שאמר "זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה", ולכן עם ישראל חשק שמא השראת השכינה בבית המקדש אינו בזכות שלמה המלך אלא בזכות דוד אביו.

ואם כן אין ראיה ששלמה המלך הוא מקורב ביותר לבורא עולם וצריך לשמוע להוראת שעה שלו, עד שיכלה בן קול ואמרה שכולם מזומנים לחיי העולם הבא, שאכן גם שלמה המלך מקורב ביותר לבורא עולם והוראתו הייתה הוראת שעה נכונה של נביא!! וכפשוטו לשון הגמרא

שמשמע שאפילו לא היה צורך במחילה, אמנם ברש"י נביא מפורש שה' סלח לעם.

וייתבן שעלם הדבר שאכלו על הספק על זה היו חייבים סליחה ומחילה, או כפי שראיתי שנמחל גם לאלו שאכלו לא לשם שמים אלא לתאוותם וכדברי המהרש"א במועד קטן (ס'), אך לרבינו חננאל הבת קול העידה שכולם אכלו לשם שמים, ולפי דבריו מדוע חשקו אם ידעו שאכלו לשם שמים? והחתם סופר (ע"ה"ת פקודי) כתב שהיה כן מקום לעם לחשק שאינם בדרגה כמו הנשיאים שיאכלו לשם שמים לגמרי.

אבל נראה לפרש בדרך מחודשת, שהנה לפני שחגגו על חנוכה בית המקדש, דוד המלך כאמור ניסה להכניס את הארון ולא הצליח עד שהתפלל בזכות דוד המלך ואז לעיני כולם הצליח להכניס את הארון הבית לקודש הקדשים, וכולם ראו שכל השראת השכינה בבית המקדש היה בזכות דוד המלך, וכל מי שבחיי דוד פגע בו והעליבו על חטא בן שבע החביש, כמוצא בגמרא בשבת (ל') אמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב (תהלים פו, יז) "עשה עמי אות לטובה ויראו שונאי ויבשו" – אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: ריבוננו של עולם, מחול לי על אותו עון! (דבר שבע – רש"י). אמר לו: מחול לך.

ובגמרא (מועד קטן ט') "אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שביקש שלמה להכניס ארון למקדש דבקו שערים זה לזה, אמר

ביום כיפור היה בזכות דוד המלך האדיק, אס כן כל מי שאכל ביום כיפור ובחיייו יער את דוד המלך בפניו או שלא בפניו, או שלא מיחה או שנהנה מביזוי דוד שאפילו בבתי מדרשות היו שופכים את דמו, כל אלו חששו שאכילתם ביום כיפור תחשב עבירה, כי היא מעוררת קטרוג על שפגעו בלדיק דוד המלך שבזכותו הותר להם לאכול ביום כיפור, וזה כמו תרתי דסתר!!

ולכן גם אס הייתה הוראת שעה של סנהדרין ושל נביאים שמוותר לאכול בכל זאת חששו שיש בהם עוון שאכלו ביום כיפור כי פגעו בדוד שבזכותו הותר האכילה ביום כיפור.

אבל יראה בן קול שאמרה שכולם מוזמנים לעולם הבא, שעלם הדבר שכל אלו שביזו את דוד בחיייו התבזו שראו שהשראת השכינה הייתה רק בזכות דוד האדיק, מיד התחרטו וחזרו בתשובה, ועזרה להם התשובה כי דוד האדיק התפלל לה' בחיייו שמתוך שה' יראה אות לטובה שנמחל עוון דוד, תהיה ההתבזות לאויביו וזה יהיה להם לכפרתם, ועל סיים דוד "כי אתה ה' עזרתי ונחמתני", בכך שנבנה בית המקדש מתוך תשובת אויביו דוד, ודוד ראה שיבנה בית המקדש לשמחת כל עם ישראל בלי שיתלה בהם עוון חלילה, כי מהות בית המקדש הוא כפרת עוונות.

שלמה עשרים וארבע רננות ולא נענה. פתח ואמר: (תהלים כד, ז) "שאו שערים ראשיכם" ולא נענה. כיון שאמר: (דברי הימים ב' ו, מב) "ה' אלוקים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך" – מיד נענה. באותה שעה נהפכו פני שונאי דוד כשולי קדירה וידעו הכל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו עון.

והנה בהמשך במלכים (ח' סו') כתוב "ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו",

ומפרש רש"י "לדוד עבדו" – להודיע שמחל לו עונותיו, כדאיתא במועד קטן (סס): בשעה שבקש שלמה להכניס הארון לבית קדשי הקדשים, דבקו שערים זה בזה. "ולשראל עמו" – שמחל להם על עון יום הכפורים, ויראה בן קול ואמרה: כולכם מוזמנים לחיי העולם הבא (סס):

ויתכן, שהיות והשראת השכינה הייתה רק בזכות דוד, זה שימש הוכחה לכולם שה' מחל עוד בחיי דוד על החטא של בן שבע, ולא רק בפתיחת השערים שהיה לאחר מותו, וממילא כל מי שפגע בדוד המלך בחיייו על אותו עוון התבייש ביותר, כי פגע יהודי לדיק שנמחל לו עוד בחיייו העוון.

וממילא כל שמחת בית המקדש שלכן אכלו

איכה נדע את הדבר אשר לא דברו ה'

למה שוב "איכה"!!!

לנבואה בחוכמתו ובמעשיו שנתעלה בהן על כל בני גילו והיה מהלך בדרכי הנבואה ובקדושתה ופרישותה, ואחר כך בא ועשה אות ומופת ואמר שהקל שלחו, מצוה לשמוע ממנו שנאמר אליו תשמעון, ולכן שמעו לאליהו הנביא בהר הכרמל כשהקריב קורבן מחוץ למשכן. וזה כוונת הפסוק שהנביא יהיה כמו משה רבינו "כמוך", שאז לא יהיה ספקות ויקשיבו לו גם בהוראת שעה נגד ההלכה כפי שעשה אליהו בהר הכרמל.

אבל אם עם ישראל נכנסים לספקות ולא מרגישים בעצמם מי נביא צדיק מובהק שאש קודש מלוותו שנים רבות, אזי זה חורבן ועצבות, "איכה", שאין את התחושה מי נביא כמו משה ומי רחוק מדרכו של משה, שעושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס.

אגב חשבתי השבוע שאומרים "עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס", שלא כתוב מבקש שכר כזמרי ואולי שכר כזמרי וכפנחס, רק עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס, שמדובר לא ברשע תת רמה, אלא בעושה עבירה אבל גם הוא יודע שהשכר זה לא ההנאה מעבירה שהיא רגעית וחולפת ואינה שווה ואינה מתקרבת כלל להנאה של פנחס, ולכן כתוב מבקש שכר כפנחס, שהוא מבין שהשכר של

המילה "איכה" היא מילה של צער כפי שמודגש בהרחבה בקינות של תשעה באב, (בקינה יג' יד'), ואגב בקינה יד' כתוב שעם ישראל הצטערו והתאוננו על שהוצרכו להחליף את המילה אי כה לאיכה, שהמילה אי כה משמשת בקשה איפה ההבטחות הטובות ובקשה שיתקיימו ההבטחות והטובות, אבל איכה עצרה משמעות זו.

ואם כן נשאלת השאלה מה מקום כאן למילה "איכה", הרי כאן מדובר שיהודים רוצים לדעת את האמת האם הנביא אמת ולהקשיב לו כרצון ה', או שהוא נביא שקר ולא להקשיב לו כרצון ה' לא להקשיב לנביא שקר.

ונראה לתרץ ב-2 דרכים, הדרך הראשונה, שעצם הדבר שיהודי יראי שמים ויראי חטא מבולבלים ולא יודעים מה האמת הנכונה לדרך מסוכנת ביותר זה חורבן גדול ועצום.

תירוץ שני נראה שבפסוק שלפני פניו כתוב (יה) "נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצווני", והכוונה שעם ישראל יקשיבו לקול נביא שהוא צדיק מובהק וכדברי הרמב"ן שלא כל העושה אות ומופת מאמינים אותו שהוא נביא, אלא אדם שהיינו יודעים בו מתחילה שהוא ראוי

עולמים, וכפי שבלעם הרשע ביקש שתהיה
אחריתו כמוהו.

צדיק זה הנאה אמיתית ושווה כי היא
נצחית ומושלמת בזה ובבא לעולמי

ויספת לך עוד שלש ערים על השלוש האלה

יהיו עוד חטאים כי כבר לא יהיה יצר הרע,
חוץ מקורבן תודה, והקשה רבי חיים זייציק
שהרי לעתיד לבוא אין יותר צרות (מדרש
רבה כג' א') ואולי כי גם בטל יצר הרע, ואם
כן על מה יביאו קורבן תודה???

ותירץ הגאון רבי חיים, שלעתיד לבוא
רק אז בגדלות רוחב דעתם הרוחנית יבינו
איזה חסד ואיזה טובה היה להם במקרים
הקשים והצרות שהיה להם בימי הגלות
קודם הגאולה, ועל זה הם יביאו קורבן
תודה לעתיד לבוא!!!

ולכאורה, אם זה היה אחד מ-4 מקרים
שחייבים עליהם קורבן תודה, אם כן הוא
זוכר את הנס הגדול הזה והוא לא צריך
להיזכר בו ולהבין אותו בהבנה מיוחדת
שמקבלים אותה רק לעתיד לבוא, ואין זה
שונה מחובה שהתחייב עוד קודם, כפי
שהגמרא מספרת שרבי ישמעאל כתב
בפנקסו שלעתיד לבוא הוא יביא חטאת
שמינה על שוגג שחטא?? ומזה משמע
שבתקופה הראשונה של ימות המשיח
כשיהיה בית המקדש עדיין יקריבו קורבנות
יחיד שהתחייבו בהם עוד בימי הגלות.

אלא ייתכן שכאשר היו עוד קורבנות
אכן תודה באה רק על 4 דברים הנזכרים,
כי לשאר הטובות מקריבים קורבן שלמים,

כתב רש"י "הרי 9 ערים, 3 בעבר הירדן
ועוד 3 שבארץ ישראל ועוד 3 לעתיד לבוא,
וזה בעצם מפורש בפסוק שהרי בספוק
הקודם כתוב "ואם ירחיב ה' אלוקיך את
גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל
הארץ אשר דבר לתת לאבותיך" וכתוב
בראשונים שהכוונה לימות המשיח שנקבל
את גם את נחלת הקיני הקנזי והקדמוני.

ומקשים רבים מהמפרשים איך ייתכן
שלעתיד לבוא – בימות המשיח יהיו
רציחות?? הרי לעתיד לבוא מלאה הארץ דעה
את ה', ובורא עולם ישחט את היצר הרע,
וממילא לא יהיה רציחות גם לא בשוגג??

ובפרט שכתוב ברמב"ן שהארץ הנוספת
המובטחת היא מותנת כשיהיה אהבה
שלימה לנו עם הבורא יתברך, שיהיה גלוי
לפני ה' שלא נחטא עוד לעולם, וזה יתקיים
רק בימות המשיח, וכך מפרש הרמב"ן את
הפסוק המפורש "כי תשמור את כל המצוה
הזאת לעשותה לאהבה את ה' אלוקיך
וללכת בדרכיו כל הימים ויספת לך עוד
שלש ערים על השלוש האלה".

ותחילה עלה בדעתי לתרץ כפי מה
שכתבתי בפרשת צו על קרבן תודה שכתוב
במדרש (רבה ט' ז') שלעתיד לבוא –
כשמשיח יגיע, כל הקורבנות בטלים כי לא

אבל דבר זה היה קשה לי, שעד מתי יהיה אדם זה בערי מקלט, שהרי בלע המוות לנצח והכהן הגדול לא ימות לעולם, וכי לנצח יישאר זה בעיר מקלט?? וכי לא יזכה לעולם להיכנס לבית המקדש השלישי שבירושלים?? נכון שמצאנו שלעתיד לבוא עדיין יתקנו את חטאי העבר כפי שרבי ישמעאל רשם בפנקסו שיביא חטאת על חילול שבת בשוגג שנעשה בזמן הגלות והתיקון נעשה בימות המשיח, אבל האם התיקון ימשך לנצח אין סוף והאדם שמתקן עצמו יפסיד לנצח את בית המקדש???

אלא ייתכן, שכשם שלעתיד לבוא יביאו קורבן תודה לא רק על 4 מקרים של חיוב תודה אלא על כל נס שאירע לאדם בחייו הקודמים, כך גם חיוב גלות לא יהיה דווקא על מעשה רצח בשגגה שנעשה בימות הגלות, אלא על כל מלבין פני חברו ברבים ועל כל עבירה שנחשב כשופך דמים על כל סוג עבירות כאלו גם ילכו לגלות לתקן זאת בימות המשיח.

ואמנם, היות ולעתיד לבוא יתקיים הפסוק "ומלאה הארץ דעה את ה'", ייתכן שאז כל אדם שילך לגלות ירגיש בעצמו מתי השלים תיקונו בעיר מקלט, ולא יהיה צורך במיתת כהן גדול בכדי שיצא מעיר מקלט וממילא לא לנצח יישאר הרוצח בשגגה בעיר מקלט ואכן גם הוא יזכה לעלות לבית המקדש השלישי שיבנה בקרוב בימינו ואמן.

אבל לעתיד לבוא שיתבטלו כל הקורבנות אזי כל קורבן שיבוא על הודאה להקב"ה על כל טובה שנעשתה לו ולא רק מה 4 הטובות הנזכרים, יהיה קורבן תודה.

אבל עדיין צריך קצת ביאור מדוע לעתיד לבוא קורבן תודה לא בא מיד לאחר הגאולה כפי שמביאים את החיובי חטאות שהצטברו לפני הגאולה, איך עדיין יביאו קורבן תודה גם לאחר זמן של הגאולה, למה רק לאחר זמן הוא מתעורר להביא קורבן תודה?? ואיך זה לא בטל בהמשך, וכי בני אדם לא נזכרים ומבינים את חסדי ה' מיד בביאת המשיח ועת הגאולה שהאור מאיר את העולם???

ונראה לתרץ, שאת ההבנה הגדולה בחסדי ה' שהיו בצרות של חיינו שהיו לפני הגאולה, זה מקבלים רק על ידי התעלות בתורה בשיעורים שנזכה לשמוע בעת הגאולה מפי הקב"ה, וכל זמן שיתעלו בעוד לימוד תורה, כך הם מתעלים ומבינים יותר לפרש את החסדים של הקב"ה.

ולכן קורבן תודה לא מתבטל אלא ממשיך הלאה בימי המשיח לאורך ימים, משא"כ שאר הקורבנות הבטלים כי אין יותר בעולם חטאים והרהורי עבירה.

ואם כן גם כלפי ערי מקלט אפשר לפרש שגם לאחר ביאת המשיח כל יהודי שהרג בשגגה בתקופה שעוד קודם ביאת המשיח יתקן את עצמו בערי מקלט למרות שלא יהיה גואל הדם שירצה להורגו.

ללמדנו, עד כמה עלינו להשקיע בהתעלות רוחנית ובלימוד התורה הקדושה, כי עד כמה שנתעלה במעלות התורה והקדושה נזכה לנקיות הדעת אמיתית, ולרגישות נפלאה לתקן את כל חטאי העבר, ולרגישות לפגיעות השני ולכבודו, ואין ספק שהחיים נהפכים ליפים יותר כי אנשים ייהנו להיות בקרבתך כי ייהנו מרגישותך ועדינות שבך, ועיננו הרואות שעבריינים כשחזרו בתשובה שלימה ושוקעים בהתמדה בלימוד התורה פתאום הם נהפכים לאנשים חדשים עדינים ויקרים ביותר, אז הבה נשקיע ונעמול בתורה ונזכה לחיים טהורים וטובים ונעימים אמן ואמן.

והכהו נפש ומת

מתוך דברי הגמרא (סנהדרין עח') נלמד שלא מספיק שייכתב "והכהו ומת", כי אז היינו חושבים שכל מכה שהרגה אפילו מכה קלה יהיה למכה דין רוצח, אלא לדין רוצח חייבים מכה חזקה שיש בה כדי להמית, ולכן כתוב "והכהו נפש ומת", וראיתי שמקשים שא"כ ייכתב רק "והכהו נפש" שהרי ברור שבמכה כזו אדם ימות??

ואולי התורה מדגישה "ומת", כי אכן יש אנשים נדירים בעולם שלמרות שקיבלו מכת מוות או אכלו רעלים וכדומה ששאר בני אדם מתים מזה בכל זאת הם לא מתים למרבה הפלא והתדהמה!! **ואם** אכן אדם הכה אדם נדיר כזה מכת נפש – מכה שאדם אמור למות ממנה, בכל זאת היות ואדם זה לא מת ממנה אין דין רוצח למכה.

ומכאן נלמד לכל התורה כולה, שהתורה מדברת לכל אדם ובכל מצב, שלא יאמר אדם יצר הרע כמו שיש לי זה נדיר ביותר ואני אנוס בזה שאני לא מקיים את מצוות התורה, וכן שלא יאמר אדם במצבי החמור כל כך בוודאי התורה לא דיברה עבורי ולא ציוותה אותי, דע לך טעות היא בידך!! התורה הקדושה דיברה לכל בני האדם וגם לבני אדם נדירים, ואכן יש מצבים בהלכות התורה שמתחשבים בחולים וכדומה, אבל שוב זה במסגרת התורה, שהתורה החליטה עבור החולים התנהגות מתאימה להם, אבל אין יהודי

שמחוץ למסגרת התורה וכלליה, ונזכור שכתוב "לכל ידח ממנו נידח", שהקב"ה לא מתייאש משום יהודי בעולם, אז אל יאוש אזור מותניים וחזור לעבודת הבורא יתברך עכשיו ומיד, כי ימינו פשוטה לקבל שבים כאב המתגעגע לבנו האהוב.

ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו

העונש לא מספיק להם.

והמאירי עצמו עונה, שלא הורגים את העדים אחרי שהרגו על פיהם בכדי למנוע שם רע לבית דין, שלא יגידו שטעו ולא חקרו ולא בדקו כמו שצריך וראוי. וקשה לי, וכי בגלל ביזיון של בית דין לא נהרג את הרשעים, הרי אדרבה אם נשאר את העדים הזוממים בחיים יהיה ביזיון כפול לבית דין, כי יגידו א. בית דין לא בדק וחקר כראוי, הנה עובדה שהעדים הזומו. ב. יגידו שבית דין מחפה על כישלונותיו ומשאר פושעים ללא עונש?? לכן נראה לי בדומה לדברי הגאונים, שהסיבה שלא הורגים אותם זה בגלל שמגיע להם עונש גדול יותר, כי לא רק שהם חטאו בעצמם, אלא הם שיתפו והחטיאו את בית דין ברצח שלהם, ועל זה אין להם כפרה.

ודוגמה לזה מצאנו בגמרא **מכות** (ב' ע"ב) שרוצח במזיד בלי התראת של עדים קודם הרצח לא נהרג על זה, ומצד שני גם לא הולך לגלות כמו הורג בשגגה, כי לרוצח כזה לא מספיק לו העונש של הגלות, (וכן יש במפרשים שמבארים שלכך אין עונשין מן

הגמרא מכות ה' דורשת "כאשר זמם" - ולא כאשר עשה, מכאן אמרו: אם בגלל העדות הרגו את הנדון אז לא הורגים את העדים השקרנים הזוממים למרות שהזומו, ורק כאשר עדיין לא ביצעו את גזר הדין והנדון חי, אז מבצעים בעדים השקרנים והזוממים את העונש או המוות שרצו וזממו לעשות.

מקשים המפרשים איך ייתכן הדבר שכשעדיין לא הספיקו להרוג בגלל העדות שלהם, אזי מענישים והורגים את העדים על עצם הרצון הרע שרצו להרוג, ואילו כאשר בוצע הפשע והרגו על פיהם - דווקא אז הם לא נענשים ולא הורגים אותם, מה ההיגיון שבדבר?? ואכן על שאלה זו יש הרבה תירוצים, וראיתי **במאירי** שענה בשם **הגאונים** שהיות והעדים הרגו בן אדם לא מתוך כעס ועצבים מתפרצים, אלא מתוך קור רוח ותכנון לפרטים עד כדי כך שהצליחו לעבור את כל הבדיקות והחקירות של בית דין בהצלחה, זה כבר שיא **השפלות**, ולכן אין להם כפרה, ולכן לא הורגים אותם כי

את רבו שיתעמק במראה של בעלת האכסניה, ולכן כעס עליו מאוד!!!

וראו מה יצא מאותו תלמיד, כמה דם יהודי נשפך מאותו תלמיד שממנו נוסדה דת הנצרות, ושימו לב שהוא גם לא זכה לחזור בתשובה, כפי שהגמרא (סנהדרין ק"ז וסוטה מ"ז) מספרת שישו בא אליו כמה פעמים לרבו רבי יהושע ואמר לו "קבל אותי!" ולא קיבלו. יום אחד כאשר ר' יהושע קרא קריאת שמע בא אליו ישו בפעם האחרונה, ודווקא אז ר' יהושע סבר לקבל אותו וסימן לו בידו (להמתין), אבל ישו טעה וסבר שהוא דוחה אותו.. והלך ועבד עבודה זרה והסית והחטיא את הרבים וגרם חורבן גדול לעם ישראל, כי בורא עולם לא נתן לו לחזור בתשובה!!!!

הדין, דהיינו לא מענישים על פי לימוד של קל וחומר). ועל כעין זה נזרק ישו הנוצרי משיבתו של התנא רבי יהושע בן פרחיה, וכפי שמסופר (בסוטה מ"ז) שכשהיה באכסניה נהנה ממנה ושיבח אותה שהיא נאה, והכוונה שלו כפרש"י שהיא נאה במעשיה, ואז ישו התפלל ואמר לרבו הקדוש היא בכלל לא נאה ולא יפה, כי הנה עיניה של בעלת האכסניה טרוטות ומכוערות. והתנא היה בהלם כי הוא התכוון לשבח את המקום וחלילה לו לשבח את מראה בעלת האכסניה, ואילו תלמידו התעמק במראה של בעלת האכסניה. ולכן הרב גירש אותו והחרים אותו, כי לא רק שחטא בכך שהתבונן בנשים, אלא גם חשב שרבו חושב כמחשבותיו הטמאות, וגם בא להחטיא

לכן, הבה נחשב בעצמנו, האם אנחנו לא מורידים כלפי מטה את הרמה הרוחנית של רבותינו הקדושים??? ולצערי יש אנשים שחוטאים והם בשפל המדרגה, אבל יש להם טענות חוצפניות שגם רבותם לא מושלמים, אז קודם כל הרבנים הם לפי הדור, ומה שבטוח, רבך בעשרות או פי כמה וכמה בעל מעלות טובות וקדושות מאשר אתה, אז גם לפי טענתם האיוולת רבותם שווים הרבה יותר מהם.

וזה רק עצת היצר הרע שבא להשחיר הכל, כן, כולם מושחתים אפילו הרבנים!!! אין עושה טוב, כולם צבועים ושקרנים וכך מפתה אותו לעשות כל רע, כי אם כולם מושחתים וצבועים אז למה עלי להיות הצדיק של הדור!! וזה פתח למדרון אין סופי, וזה מדרון בטוח לעומק הגיהנום!!! ואנא זכור נא שגם על משה כולם דברו וחשדוהו באשת איש!!

וגם הרי בגלל הנפילות והחטאים רבותינו צריכים לצאת מקדושת התורה

הקדושה והדביקות בבורא עולם, ולהתחיל ולהתעמק בכל הטומאות ובכל הסיפורים והנפילות הקטנות והגדולות הידועות והלא ידועות שמסתובבים לצערנו הרבה מאוד בתוך מחננו.

וקשה ועצוב וכואב הלב לראות את משה רבינו שבדורנו - הצדיקים מתעסקים ויורדים לגועל נפש הזה, וכאמור קודם, כל התעסקות עם חטאים גם למטרה טובה משפיעה על הנפש, כמאמר חז"ל "הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין", וכל ידיעה על אדם שחטא משפיעה לרעה על הנפש, לכן לא ניקח חלק בהורדת רבותינו מרמתם הרוחנית לטפל בנו ובחטאינו, אלא אדרבה נתקדש כולנו יותר ויותר, שכך רבותינו יתעסקו באש קודש שלהם ובשלנו והם יהיו להבת אש עצומה יותר גם בזכותנו אמן ואמן.

מלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם

והמשך הפסוק "שהירא ורך הלבב ישוב לביתו ולא יצא למלחמה", והגמרא (סוטה מ"ד) מביאה מחלוקת מה זה ירא ורך לבב, לדעת רבי עקיבא הכוונה לפחדן שמפחד ולכן לא ירד למלחמה, אבל לדעת רבי יוסי הגלילי הכוונה שמפחד מעבירות שבידו. והגמרא מביאה תנו רבנן: שמע קול קרנות ונבהל מאוד עד כדי שהרגליים רועדות ומים שותתים על ברכיו, חוזר ולא ירד למלחמה, ותחילה הבינה הגמרא שזה רק לדעת רבי עקיבא שעל פחד טבעי חוזרים, אבל לא לדעת רבי יוסי הגלילי, כי לדעתו אין פטור של פחד רק פחד מעבירות. אבל הגמרא דוחה שפחד חזק כזה לכל הדעות חוזר, כי הוא יפיל חולשה ופחד אצל כולם, שזה אסור וכהמשך הפסוק "ולא ימס את לבב אחיו".

ודעת הרמב"ם (פ"ז ממלכים הט"ו) שהמפחד עובר עבירה על כך שהוא מפחד מהמלחמה, ועובר בלאו!!! וגם לכאורה עובר על עשה - שלא התחזק באמונה בבורא עולם, כדרישת המשך הפסוק. ומקשה המנחת חינוך, למה סברה הגמרא תחילה שלדעת רבי יוסי הגלילי לא חוזרים מפחד טבעי, הרי לדעת הרמב"ם כל פחד במלחמה זה עבירה חמורה אז למה לדעת רבי יוסי יחזור כי יש לו עבירה חמורה שצריך לחשוש ממנה??

ונראה לתרץ, שאם אדם צדיק ומושלם ורק עבירה זו בידו שהוא מפחד ממלחמה, סברה תחילה הגמרא בדעת רבי יוסי הגלילי, שאפשר לדרוש ממנו להתגבר על הפחד, כי

צדיק כזה אכן מסוגל להתגבר, ואין צורך לוותר לו!!! אמנם במסקנת הגמרא אין זמן לכך, כי בינתיים זה מחליש אחרים שייבהלו עד שזה יתגבר, לכן נפסק שלכל הדעות הדין שיחזור לביתו. ונשאלת השאלה, איך באמת אפשר לדרוש מבן אדם לא לפחד!!! הרי יש אנשים שהפחד טבוע בהם עמוק, עד כדי כך שאין להם שליטה על זה, אז מה תביעת התורה עליו??? והתשובה היא **שפחד מגרש פחד**, שאדם פחדן יתמלא בפחד עצום מבורא עולם שאוסר לפחד!!! והפחד העצום מבורא עולם ומהמלחמה הגדולה שהיא מלחמת היצר, יגרש וישתלט על הפחד הקטן מהמלחמה הקטנה.

ללמדנו שיש כוחות שקשה להתגבר עליהם, נכון!!! אבל בכל זאת אתה חייב להתגבר על כל הקשיים ואתה גם יכול להתגבר עליהם, ולא תמיד אפשר לחנוק את הקושי כי לפעמים הקושי הוא אמתי ואי אפשר להתעלם ממנו או לזלזל בו, אבל ננצל את הכוח הנגדי שעומד מול הקושי ומסוגל להתגבר עליו או להחליפו, כמו פחד שמחליף פחד, וכן כשיש אש תבערה של תאוה מיד נתגבר ונחליפו לאש של קדושה!! רק חזקו ואמצו אמן ואמן!!

מי האיש הירא ורך הלבב

כתב הרמב"ם (הל' מלכים פ"ז הלכה ט"ו): "וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד, ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד, מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה, ויבנה לו בית נכון בישראל, ויזכה לו ולבניו עד עולם לחיי העולם הבא". ולפי זה צריך עיון לכאורה, מדוע כתוב בתורה שמי שבנה בית חדש או ארס אשה או נטע כרם ישוב מהמלחמה, והתורה מסבירה "פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו - יקח את ארוסתו או את ביתו או את כרמו". וקשה למה יש חשש שימות הרי אסור לפחד במלחמה, ומי שפחד חזר מהמלחמה, וממילא מובטח לו שיחיה ולא יקרה לו שום רע, ויזכה למשפחה טובה ולבית וכל טוב???

ונראה לתרץ על פי רש"י מופלא מאוד שראיתי בפרשת בראשית, שכתב אחרי שחזה נכשלה וטעמה מעץ הדעת ונגזר עליה מוות, מדוע היא הכשילה את בעלה שיאכל גם, וכי מה הנאה יש לה בהחטאת בעלה??? ותירץ רש"י "שלא תמות היא והוא יישאר לחיות ויתחתן עם אחרת", והדברים מופלאים, וכי חוה במי היא קינאה בבעלה?? לא!! היא קינאה

באשה האחרת שאדם יתחתן איתה אחרי שהיא תמות. וזה מדהים שהיא מקנאה באשה שעדיין לא קיימת בעולם!!! עד כדי כך הקנאה היא חריפה ועוצמתית שמקנאים באדם שלא מכירים אותו ואפילו אדם שעדיין לא קיים!!!

ובגלל קנאה שכזו היא גרמה בידים ובכוונה תחילה למות בעלה, על ידי שהחטיאה אותו בכוח, וכפי שכתוב **בבעל הטורים** שהרביצה לו במקל עד שאכל, כי זה כוחה של קנאה!!! אפילו בחוה שהיא היחידה שנוצרה באופן אישי על ידי בורא עולם!!! וגם כאן, יצר הקנאה יכול להטריד בן אדם שרק עכשיו רכש דבר חדש ומלהיב, שמא ימות ואחר יהנה מרכושו, וזה גורם לו לפחד שמא ימות, וגם עצם הקנאה גורמת לו לעוון שיכול למות מחמת עוון הקנאה, וכל זה אכן בגלל הקנאה שהורסת כל חלקה טובה!!!

ועוד דרך לתרץ, שאדרבה בגלל הקנאה שאיש אחר יהנה מרכושו כאשר הוא ימות במלחמה, זה יגרום לו תוספת רצון לא למות במלחמה, אלא להילחם בחירוף נפש!!! ומחשבה זו תכשיל אותו למות, כי בכדי לנצח במלחמה חייבים 100 אחוז מחשבה להילחם לשם שמים בלבד, וחלילה שיהיה מעורב בזה מחשבת פסול ופיגול.

ללמדנו, שקנאה היא בעלת עוצמה מאוד חזקה, ומעל ההיגיון!!! ויש בה כוח להשחתה ולהרס, אבל יש בה גם כוח לכניה עצומה!!! והכוח להשחית הטמון בה זה בעצם הקנאה בטוב שיש לשני, וזה גורם לך לחיות ברמה גבוהה יותר מיכולתך ובגלל זה לא להיות ישר בענייני כספים ולחיות בדאגות וחוסר שלווה הנפש שגורם לכעס ולמריבות בבית ובחוק.

אבל יש בו - ביצר הקנאה גם כוח לבנות!!! כמאמר חז"ל "קנאת סופרים תרבה חכמה", כי בגלל הקנאה אדם ישקיע יותר בלימוד התורה, וגם ישתדל להשקיע יותר מהרגילות שלו, וככה אפשר לצמוח ולגדול, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, לכן השתמשו במידה זו רק באופן המותר והנצרך והיזהרו מאוד ממנה בשימוש אחר כי הוא הרסני ביותר!!!

פן ימות במלחמה – המשך

הגאון מוילנא שואל, הרי אם נגזר לאדם למות אז הוא ימות לא רק במלחמה אלא גם בתוך ביתו וגם על מיטתו, ומה אם כן כוונת התורה "**פן ימות במלחמה**"??? ועונה **הגאון** שיש גזירה ציבורית – כללית, ויש גזירה פרטית, ולכן ייתכן שאדם באופן פרטי לא נגזר עליו מוות או גזירה רעה אחרת, אבל אם הוא יהיה במקום שנגזר על הציבור גזירה רעה אז הוא ילכד בגזירה הכללית ויסבול כמו כלל הציבור. ומוסיף **הגאון** מוילנא שלכן מצאנו שגדולי ישראל נמלטו ממקום סכנה, כמו שאברהם אבינו בשנות הרעב עזב את ארץ ישראל, כי באופן פרטי לא נגזר עליהם למות או לסבול לכן ברחו מהכלל שעליהם נגזר צער או מוות או כל גזירה רעה. ולכן אומרת התורה כאן שחתן בשנה ראשונה והבונה בית וכו' אם לא יצאו למלחמה הם יכולים להינצל ולא למות בגזירה הכללית, כי יתכן שבאופן פרטי לא נגזר עליהם מוות.

וקשה לענ"ד שהרי בפרשה זו התורה מציינת שאין מה לפחד מהמלחמה כי בורא עולם אתנו ולעזרתנו במלחמה, ואם כן אין גזירה של מוות על הציבור, ולמה יש חשש שחתן ובונה בית דווקא הם ימותו במלחמה, הרי אין גזירה על הכלל למות שאז גם הם מתים בתוך גזירת הכלל??? ועל פי התשובה שכתבתי במאמר הקודם זה מתורץ, שאכן כל העם היוצא למלחמה לא ימותו כי ה' אתם להצליח את דרכם, אבל דווקא החתן וכל החוזרים מהמלחמה הם בסיכון למות דווקא במלחמה, וכפי שאמרה התורה "**פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו**". וכאמור קודם בגלל הקנאה באדם האחר זה מה שיגרום לו למות, או בגלל שלא נלחם 100 אחוז לשם שמים אלא שרצונו להילחם בגבורה ובאומץ רב בכדי לחיות, בכדי שהאחר לא יקבל ויקח את שלו אם הוא ימות, או שמחמת הקנאה הוא יפחד למות ובגלל הפחד הוא אכן ימות.

אגב זכורני שבצעירותי כשדיברו על מלחמת המפרץ השנייה שמתקרבת ובאה, שאלתי את מו"ר **הגאון** רבי ברוך רוזנברג זצ"ל רא"י סלבודקה האם יש עניין לברוח לחו"ל וכפי שראינו בשואה שאנשים שברחו חלקם הצליחו להינצל יותר מאלו שנשארו, כמו למשל ישיבת מיר המעטירה שבתוכם ניצל גם מורי ורביי??? ענה לי מו"ר שבריחה זה דבר נכון לעשות אבל רק על פי עצת גדולי ישראל, ובתקופת מלחמת המפרץ לא הייתה הוראה כזו אפילו לא לפרטיים.

וחשבתי לעצמי שהיות ולפעמים גדולי ישראל לא אמרו לברוח ומתו אנשים, כנראה נגזרה גזירה גם על הציבור וגם על הפרטיים כך שלא היה טעם לברוח, וגם צריך לזכור את דברי רבן יוחנן בן זכאי שאחרי החורבן יכל לבקש מהקיסר להציל את כל צדיקי ירושלים אבל טעה ושכח לטעון טענה נכונה, כי "משיב דעת זקנים אחור" שה' לא נתן לו את התשובה הנכונה, וגם זה היה חלק מהגזירה הקשה של החורבן, וגם של השואה האיומה, ואין לנו ידע בנסתרות "תמים תהיה עם ה' אלוהיך", והנוטל עצה מהזקנים אינו נכשל, אלא אם כן נגזרה גזרה בכל אופן, שאז אין חכמה ואין תבונה כנגד ה'.

ומי האיש אשר ארם אשה ילך וישוב לביתו

קצת תמהתי למה כתוב ילך וישוב לביתו, שיהיה כתוב ישוב לביתו?? וראיתי **מתרצים** שהכוונה שילך מהמלחמה ולא ילחם אלא רק יספק אוכל וציוד ללוחמים כך שיוכל לחזור לביתו בלי להסתכן.

אמנם קצת קשה מדוע התורה דרשה שמותך הלוחמים המכונסים לקרב יפרשו כל בעלי הפטורים מהקרב, למה לא פשוט יותר להודיע כאשר מכנסים להתאסף לקרב, שכל בעלי הפטור לא יגיעו עכשיו אלא מאוחר יותר יכנסו אותם בנפרד?? שהרי זה לא נראה מעודד כל כך שקבוצות ממחנה הלוחמים פורשים, וזה עלול אולי לגרום רפיון אצל הלוחמים??

ואולי דווקא עשתה כן התורה, וכפי הסיפור המפורסם שהמשכילים שעקרו את הדת באירופה לפני השואה האיומה עשו הצגה היתולית על מלחמה יהודית על פי התורה, ובתחילה הרחבה הייתה מלאה בלוחמים, אבל כאשר הכהן הכריז על הפטורים מלהילחם – מי שארם אשה ומי שבנה בית ומי שנטע כרם וכו', לאט לאט התרוקנה הרחבה מהלוחמים, וכאשר הכהן אמר "ומי שירא ורך לבב" – וכפירוש הגמרא (סוטה מד') שפחד אפילו מעבירות קלות כגון שדיבר בין הנחת תפילין של יד לשל ראש, ואז הציגו המשכילים בלהג לשומרי הדת ובליצנות לחוקי התורה הקדושה, שכל הלוחמים הנותרים גם פרשו לביתם, ומכל המון הלוחמים נשאר רק רב זקן יהודי כפוף עם ספר קדוש בידו, והם צחקו בפה מלא על חוקי התורה.

אבל סיים גדול ישראל שאותו הציגו כזקן שנשאר לבדו בקרב, שחבל מאוד שאת הסיום של ההצגה לא ביצעו, שאכן אותו רב זקן ניצח במלחמה לעומת כל המון הגויים, כדרך שאליעזר עבד אברהם ניצח את המלכים הגיבורים בכדי לשחרר את לוט.

ואת זה דווקא התורה הקדושה רוצה להבליט, שאדרבא יפרשו קבוצות מתוך הלוחמים שיבלוט חסרונם מאוד, ולכן כתוב ילך וישוב לביתו שזה יהיה בולט מאוד, ובכל זאת הלוחמים הנותרים יהיו חזקים באמונתם שינצחו בלי פחד, כי הם חייבים לדעת שמלחמה יהודית על פי התורה מנצחים רק בכוח התורה הקדושה ולא בכוח הזרוע והמון הלוחמים, **אלא המה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר והמה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד וננצח את אויבינו בעזרת ה' יתברך** אמן שהוא בעל המלחמות ובידו כל הכוחות כולם.

ללמדנו, שנכון שבזמננו עולם גזר עלינו שנעשה השתדלות בדרך הטבע, וזה נוגע לכל ענייני החיים משידוכים ופרנסה ובריאות וחינוך הילדים ושלוש בית, אבל חובה עלינו לדעת שלמרות שההשתדלות חובה היא בכל זאת כל פרט בחיינו היא מאת הבורא יתברך שמו, ואין אדם נוקף אצבע מלמטה אלא אם כן הכריזו עליו משמים, ולכן עשה השתדלות כחובתך אבל תאמין ששידוכים משמים ופרנסה משמים ובריאות משמים ונשיאת חן משמים, והצלחה בחינוך ובשלוש בית זה משמים, אז נרבה בתפילה מעומק הלב לבורא עולם שיתן לנו סעייתא דשמיא שנצליח בכל מעשי ידינו ושיושפע עלינו שפע ברכה והצלחה מתחת ידו הרחבה, שנחיה מתוך שלווה ונחת ובטח, חיים של עושר אושר וכבוד, והעיקר שלא ניגע לריק ולא נלד לבהלה, אלא נזכה לחיי טובים בזה ובבא אמן ואמן.

לא תחיה כל נשמה

והרי כתוב שמה' היה הדבר שלא הייתה עיר שהשלימה, משמע ששייך להשלים? דהיינו האם מספיק כניעה או גרות תושב או גרות מושלמת כיהודי ואז לא יהרגו אותם?

על 7 האומות הגרים בארץ ישראל כתוב הקודם שמותר להחיות את הנשים והטף, בתורה שאסור להחיות כל נשמה, ואילו מהאומות האחרות כתוב בפסוק רק כאשר הגויים משלימים ונכנעים ומשלמים מיסים לעם ישראל.

ועל איסור "לא תחיה כל נשמה" לכאורה קשה מה שכתוב בנביא יהושע (יא יט כ) "לא הייתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל" בלתי החוי יושבי גבעון את הכל לקחו במלחמה, "כי מאת ה' הייתה לחזק את לבם לקרחת המלחמה את ישראל למען החריםם".

ומושמע וכן מדייק הרמב"ן שאם הייתה עיר מ-7 העמים שהייתה משלימה עם היהודים, היה מותר להחיות אותם ולא הייתה חובה להשמידם.

ונשאלת השאלה מה הכוונה "להשלים אל בני ישראל"? וגם מה פשר הלשון, הרי לכאורה היה אמור להיכתב "השלימה עם בני ישראל", ולא "אל בני ישראל"?

והנה בגמרא (סוטה לה) מובא מחלוקת לגבי סדר כתיבת התורה על האצנים 3-70 לשון (כמסופר בתחילת יהושע), לדעת רבי שמעון וכך פשטות הפסוקים, סיידו את האצנים בסיד ועל הסיד כתבו כך שהיה גלוי לכל הגויים התורה ויכלו לחזור בתשובה, כי בסוף כתבו להם "למען אשר לא ילמדו אתכם - לעבוד ע"ז", ויש דעה וכן משמע ברש"י מהתוספתא שגם כתבו שאם יחזרו בתשובה יקבלו אותם.

ולכן נכתב בנביא ישעיהו (לג' יב) "שהגויים יהיה כמשרפות סיד", שבגלל שהכתב היה גלוי ולא למדו ולא חזרו בתשובה לכן נגזר דינם להישרף בגיהנום.

ואילו לרבי יהודה, כתבו את התורה על האצנים ממש, ועל הכתב סיידו סיד. וטוען רבי יהודה, שה' נתן בינה מיוחדת לגויים שילחיו לקלף את הסיד ולהעתיק את התורה ולחזור בתשובה.

ולמרות שיש תביעה גם לדעת רבי יהודה על הגויים שלא חזרו בתשובה מהתורה שנכתבה בשפתם על גבי האצנים, בכל זאת רבי יהודה מסביר את הפסוק המדמה את הגויים למשרפות סיד, שכמו שסיד אין לו תקנה - דהיינו שהכנתו היא רק על ידי שריפה, כך אין תקנה לגויים אלא באש הגהינום.

ולכאורה קשה שהרי גם לרבי יהודה שייך תביעה על הגויים שלא למדו מהאצנים שהיו מכוסים בסיד, ומדוע לא פירש כרבי שמעון שהגויים נענשים על עסקי סיד?

ומושמע וכך מפרש רש"י, שהיות ולרבי יהודה הכתב היה מכוסה ולא גלוי אז יש עליהם פחות תביעה מדוע לא למדו מהאצנים, לעומת רבי שמעון שהכתב היה מגולה.

וזה פלא כי עדיין חכמי הגויים קילפו בחכמה והעתיקו את התורה לגויים, בכל זאת התביעה עליהם פחותה מהתביעה ע"פ דעתו של רבי שמעון, כי עאם הדבר שהכתב היה מכוסה זה כבר היה עילה לגויים שהם לא חייבים ממש לקיים את התורה כי היא הייתה מכוסה,

מומחים גדולים צבינה יתירה לקלף) בכדי שיתייאשו מהתשובה כזיכול.

ולפי רש"י כל המחלוקת היא רק על גוי מ-7 אומות המתגורר בחו"ל, שהרי מדובר בגמרא ציפת תואר שמותר לקחת אפילו מ-7 אומות, ומלחמת רשות היא בחו"ל ולא בארץ ישראל ששם זה מלחמת חובה ואין בה דין יפת תואר.

אגב לפי זה לכאורה דברי רש"י צפרשתנו (פרק כ' י) כי תקרב אל עיר – וקראת לשלום, שמדובר במלחמת רשות בערים הרחוקות - בחו"ל (יאל) "והיה אם שלום תעגך ופתחה לך, והיה כל העם הגמלא בה יהיו לך למס ועבדוך": וכתב רש"י כל העם הגמלא בה – אפילו אתה מואל בה משבחה עממין שנלטויות להחרימם, אתה ראוי לקיימם: למס ועבדוך – עד שיקבלו עליהם מיסים ושעבוד:

ובהמשך הפסוקים כתוב שאל הגויים בחרו במלחמה, אם כן חייבים להרוג את כל הגברים, ומותר להשאיר את הנשים והטף, לעומת ערי הגויים בארץ ישראל של 7 עמים, שם חייבים להרוג את כולם ולא תחיה כל נשמה.

ולבאורה באותו מקרה שמותר להשאיר את כל בני העיר הרחוקה גם כשיש בה גוי מ-7 עמים, כאשר פתחו בשלום וכו', כך מדובר גם שאל נלחמו חייבים להרוג את כל הגברים והיה מותר להשאיר נשים וטף גם אם יש אשה מ-7 אומות, כי

ומה שראו את התורה היה זה רק בגלל חוכמתם שהלכיו לקלף ולהעתיק.

והגויים לא הבינו שה' נתן להם בינה מיוחדת בכדי שיקלפוה, והם טעו שחשבו שבדרך מקרה הלכיו לגלות את הכתוב על האזנים ולא מיד ה' הייתה זאת, ולא ניאלו את הבינה יתירה ללמוד תורה ולהתגייר.

ואולי בגלל גאוותם על הבינה יתירה שקיבלו לא זכו להתחבר ללימוד התורה ולהתקרב לבורא עולם, כי גאוה היא המונעת מכל המדענים ומגלי סודות הבריאה, לא לחזור בתשובה, כי אינם מתחזקים באמונה מחמת גאוותם, שמייחסים החכמה והתגלית לעצמם ולחוכמתם בגאוותם בלי הכנעה לעוצמת בורא עולם ולחוכמתו שזכו לגלות.

ועיין במהרש"א שמשמע מהגמרא שמחלוקת זו, גם מתרחבת לעוד מחלוקת, שלדעת רבי שמעון אם גויים מ-7 אומות (הגרים בחו"ל) חוזרים בתשובה מקבלים אותם, ואילו לרבי יהודה גם אם חוזרים בתשובה לא מקבלים אותם, ועדיין מאוה להשמידם.

ובפשטות היות ולרבי שמעון הכתב היה גלוי ממילא זה הוכיח שה' מסכים שאל יחזרו בתשובה יקבלו את הגויים אפילו מ-7 אומות, אבל לרבי יהודה שהכתב היה מכוסה, זה מוכיח שה' לא ראה לקבלם ולא ראה בתשובתם, לכן הקשה להם את הדרך (שהיו לריכים

מאות לא תחייה כל נשמה מדובר על ערים בארץ ישראל.

ואם כן יפת תואר שמתרת אפילו מ-7 עמים, לכאורה זה לא תלוי במחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון, אלא היא מותרת כדברי הפסוק, שביכול בטילה לאנשי העיר הרחוקה, וא"כ לריד עיון שהגמרא טענה שיפת תואר מ-7 עמים זה רק לדעת רבי שמעון? ואילו לרבי יהודה יפת תואר המותרת היא רק מגויים שאינם מ-7 אומות, ולכאורה הרי כל נשי עיר רחוקה מותרות ואינם בהריגה אפילו כשהיא מבנות 7 האומות?

והנה לדעת רש"י לכל הדעות בארץ ישראל לא מקבלים בעלי תשובה מהגויים, אלא כולם בהריגה ככתוב לא תחיה כל נשמה, ורש"י מסביר שהתורה הוסיפה טעם "למען אשר לא ילמדו" שחוששים שמא הגויים יתגיירו מפחד ולא באמת, ולכן יש חשש שיקלקלו בעתיד את עם ישראל.

וגוי מ-7 אומות המתגורר בחו"ל, אם חזר בתשובה בזה נחלקו רבי שמעון ורבי יהודה, שרבי שמעון מותר להכניסו לארץ ישראל, כי אין חשש שהתגייר מפחד, שהרי יכול היה להישאר בחו"ל, ואילו לרבי יהודה גם בחו"ל דינו במוות, ולכאורה לא נאמין לתשובה שלו כי נחשוש שהתגייר בשביל לחזור לגור בארץ ישראל ויש חשש שילמדו אותנו עבירות.

ואולי לפי זה, יתכן שלמרות שכל הגשים

שנכבשו במלחמת רשות בערים רחוקות אינם במיתה, אפילו אם יש בהם 7 אומות, בכל זאת יתכן שלדעת רבי יהודה יש חשש קלקול מ-7 האומות גם בגוי מ-7 אומות שהתגורר בחו"ל, שמא יקלקלו כשיבוא לגור בארץ ישראל כי יחזור לסורו, כך יש לאסור להתחתן עם אשה שאין חובה להורגה כי בטלה בתוך נשות העיר הרחוקה למרות שהיא מ-7 אומות, אבל בכל זאת לרבי יהודה יהיה אסור להתקרב לאשה כזו ולהתחתן איתה, כי שוב מתעורר החשש שהתגיירה רק מתוך אונס השבי, ויש חשש שתקלקל את הבעל והמספחה היהודית, ולרבי יהודה חוששים גם לחשש רחוק יותר, משא"כ לדעת רבי שמעון.

ולפי זה מתורץ גם קושיית הריב"א ומובא גם בשפתי חכמים, מדוע לריד 2 לימודים, אחד בפרשתנו שבת מ-7 האומות מותר לקיימה בכל נשי העיר הרחוקה, וגם לימוד מיוחד "ושבית שביו" שמתרת אפילו מ-7 עמים ששבית מעיר רחוקה במלחמת רשות, כי כאן התירו להחיותה ובפרשת כי תלא התחדש שיותר גם להתחתן עמה ואין חשש שקרבה זו תגרום קלקול לדעת רבי שמעון וכאמור קודם.

והנה 6 אומות נכתבו בפסוק אבל גירגשי לא הוזכר, אמנם כתב רש"י "כאשר ליוך" מרבה גירגשי. ומוסיף השפתי חכמים מה שלא הוזכרו בפירוש, מפני שלא נתקיים בו החרם תחרימם, כי הגרגשי עזב את ארץ ישראל, כפי שכתב רש"י בפרשת כי תשא

קיים הפרשה הזו (לשאלו בשלום אפילו ל-7 עמים בארץ ישראל במלחמת חובה), מה עשה יהושע היה שולח פרוסדיטוגמא בכל מקום שהיה הולך לכבוש, והיה כותב בה, מי שמבקש להשלים יבוא וישלים, ומי שמבקש לילך לו ילך לו, ומי שמבקש לעשות מלחמה יעשה מלחמה, הגרגשי פנה, הגבעונים שהשלימו עשה להם יהושע שלום.

ולבאורה פסוקים כנביא וכן מדרש וכן גמרא ירושלמי נגד דעת רש"י? וכמו כן קשה קושיית החוספות בגמרא סם, איך קיבלו את רחב שהייתה מ-7 עמים, הרי בארץ ישראל לכל הדעות ע"פ רש"י חובה להרוג כל נשמה?

והתירוץ הוא על פי רש"י מפורש בדברי רבי יהודה (בד"ה "אלא שריפה"): גיהנום, שכל זמן שאין מתגיירים והם קרויים עמים אין חלקם אלא משרפות הסיד: דהיינו שרק גרות של גר תושב שמקבל עליו 7 מצוות בני נוח זה לא קבלו מ-7 האומות בארץ ישראל, אבל גרות מושלמת שנהפכו להיות יהודים רגילים כן קיבלו מהם לכל הדעות גם מ-7 האומות בארץ ישראל.

ולכן רחב שקיבלה על עצמה גרות מושלמת הייתה מותרת להתחתן עם יהושע הנביא, ובפרט שהוכיחה שאינה מתקרבת לעם ישראל מחמת פחד המוות שהרי מסרה נפשה להאיל את המרגלים מידי שוטרי מלך יריחו שיכלו להורגה יחד עם משפחתה בעוון הבגידה.

(שמות לג, ז), ומכל מקום הולך לרבות אותם, שעדיין הוא בכלל לא תחיה כל נשמה במקרה שאם נשארו בודדים מהם המתגוררים בארץ ישראל יהיה עליהם דין מוות.

וההסבר פשוט, סגויים מ-7 אומות המתגוררים בחו"ל ואינם רואים לחזור לארץ ישראל, אין עליהם דין מוות, כי לא שייך בהם "למען אשר לא ילמדו אתכם", אבל כרגע שהם חוזרים לארץ ואפילו מקצתם מיד חל עליהם דין מוות, ולא רק כשהם מתבטלים ברוב עיר של 7 אומות בארץ ישראל, כי בעיר כזו גם גויים אחרים מתבטלים ודינם במיתה כ-7 אמות שהם רוב אנשי העיר, אלא אפילו כשצאים חזרה לארץ ישראל לגור לבד ולא בחוץ עיר של 7 אומות, בכל זאת חוזר דינם למיתה כי הוא מ-7 אומות, ושייך שיקלקל את עם ישראל.

ולאחר כל אריכות הדברים בפרש"י, נשוב לשאלתנו הראשונה, איך טוען רש"י שלכל הדעות (רבי שמעון ורבי יהודה) אין מקבלים שלום ותשובה מגויי ארץ ישראל, אלא דינם במיתה, הרי כתוב ביהושע "לא הייתה עיר אשר השלימה אל בני ישראל" כי מאת ה' הייתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החרימם, ומשמע שאם היו משלימים היו מקבלים אותם ולא היו הורגים ולא היו מחרימים אותם?

וטוען הרמב"ן גם שכן כתוב בתנחומא ובגמרא ירושלמי (שביעית פ"ו ה"א), אמר רבי שמואל ברבי נחמני, יהושע בן נון

תענך ופתחה לך והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדוך", שמשפיק מס ועבדות, ואילו שלום הנדרש מ-7 האומות בארץ ישראל זה גרות מוחלטת, וממילא לא יהיו לעבדים לעם ישראל אלא כחלק מעם ישראל.

ואמנם עדיין צריך עיון, שכמו שלא מאמינים לגרות תושב של 7 האומות, כי חוששים שקבלו גרות תושב מחמת פחד ולאחר זמן יתקלקלו ויקלקלו את עם ישראל, כך יש לחשוש שיקבלו גרות גמורה כיהודי, שמא הם התגייירו בסקר בגירות מושלמת מפחדם מהיהודים כי זה הדרך היחידה שלא יהרגו אותם בארץ ישראל? והם לזמן יחיו להבדיל כמו האנוסים שחיו בספרד ופורטוגל שהמירו דתם לנצרות בכפייה וברגע שהזדמן להם ברחו ושבו ליהדות?

ויתכן שלכן התורה דורשת שוב ושוב מספר פעמים, מיד ככניסה לארץ ישראל להרוס את כל העבודה זרה ומזבחות ע"ז וכל עצי אשרה מכל הארץ, כי גויים שיתגייירו גרות שלימה בסקר ומפחד, בראותם שעם ישראל הורס להם את כל בתי העבודה זרה, זה יקומם אותם להילחם ולא להתגיייר אפילו מפחד, כי זה פוגע בצפור נפסם, אם עדיין הם מאמינים בעבודה זרה.

והריסת העבודה זרה, זה יהיה כמבחן האם הגירות שלהם אמיתית ומושלמת או שעדיין העבודה זרה היא

ואילו הגבעונים בימי יהושע, יתכן שמאדם קיבלו רק 7 מאות בני נוח ולא גרות מוחלטת, ולכן לא היו אמורים לקבלם, אלא רק בגלל השבועה של הנשיאים שהאמינו לרמאותם לכן קיבלו אותם למרות שהתגייירו רק מתוך פחד ולא באמת, אבל עשו אותם עבדים כך שיהיה נכנעים ולא יקלקלו את עם ישראל.

ולפי זה מתורץ, שה' הקשה את לב אומות ארץ ישראל, ש-31 המלכים לא ישלימו עם ישראל דהיינו שלא התגייירו גרות מושלמת, ולכן היה חובה להילחם בהם ולהשמידם, ואכן זה כוונת הכתוב במדרש תנחומא ובירושלמי, שיהושע פתח בדברי שלום גם לגויי הארץ ל-7 אומות שאם יתגייירו גרות מושלמת ויהיו כיהודים אזי יכולים הם להישאר בארץ, ואם לא יכולים הם להסתלק בלי לחזור לעולם לארץ כמו הגרגסי.

ולפי זה מתורץ הלשון "השלימה אל בני ישראל", ולא כתוב "השלימה עם בני ישראל", כי הכוונה שלא הייתה עיר שהתגייירה והאטרפה אל בני ישראל להיות עם אחד, ולא רק שלום או גר תושב.

אך עדיין צריך עיון דברי רש"י בפרשתנו שכתב לשאול בשלום לפני מלחמה מדובר רק במלחמת רשות בערים רחוקות, והרי שייך לשאול בשלום גם בארץ ישראל ל-7 האומות שיקבלו עליהם גרות מושלמת שמועילה להם כדברי רש"י הקודמים?

ואולי רש"י דייק מהפסוק "והיה אם שלום

די כך הסכים אחאב לתת את בני משפחתו לאויב האכזרי העיקר למנוע מלחמה מעם ישראל.

ואז חזרו המלכים ואמרו שכן הדד מלכד שיקח לך את משפחתך הוא דורש שתיתן לו גם את מחמד עיניך!! ומסביר רש"י מה הכוונה "כל מחמד עיניך ישימו בידם ולקחו" – הרי גם המשפחה הם דברי חמדה הם, אלא מהו מחמד עיניך, חמדה מתוך חמדה, זה ספר תורה, שנאמר בו (תהלים יט יא) "הנחמדים מזהב ומפז רב".

ואז אמר אחאב בלבדו, דבר גדול זה מבקש, אין זה שלי לבדי, של זקני ישראל היא, לפיכך: ויקרא לכל זקני הארץ, (מדרש תנחומא שמות כט, סנהדרין קב ב), ומוסיף רש"י שאף על פי שהיו עובדים עבודה זרה, היו מכבדים את התורה, ובוודאי כאשר הגוי ראה לטנף את ספר התורה, התעוררה בהם הנקודה היהודית שזעקה בתוכם עד כאן, כאז להם יותר הנקודה היהודית הפנימית הנסתרת מאשר להבנת אב למשפחתו שהיא גלויה ונסתרת.

ואכן אחאב סירב וניגש למלחמה עם בן הדד כי על ספר התורה הוא לא וויתר!!! למרות שוויתר על אשתו וילדיו!!!

וישוב מפורסם העולמה של הנקודה היהודית בסיפור של יוסף משיתא.

המופיע בראשית רבה (סה' כב') שבשעה שבקשו הרומאים הרשעים להיכנס להר הבית, פחדו הרומאים ולכן אמרו: יכנס

להבנת לבם, ולא יתנו להרוס ולהחריב את אמונתם אלא ילחמו בעם ישראל.

ואולי לכן לדעת רש"י לא היה מאז שיתגיירו ממך ולגמרי אפילו בגלל הפחד, כי זעמו וכאבו על חורבן וביזוי בתי העבודה זרה שלהם, ויתכן שזה היה חלק מעצת ה' להקשות לבם שלא יסלימו ושעם ישראל יוכל לכבוש את ארצם, לכן לרש"י התורה שמאווה לפתוח בשלום לפני מלחמה לא כתבה זאת במלחמת חובה בארץ ישראל רק בערים הרחוקות בחו"ל, ששם ה' לא הקשה את לבם.

ואמנם גם ל-7 עמים יש לפתוח בשלום לגירות מוחלטת ע"פ רש"י, וזה נלמד ממה שמשה רבינו פתח בשלום לפני המלחמה עם סיחון שהיה מלך האמורי שארצו הייתה חלק מנחלת עם ישראל ל-2 וחצי השבטים, וכפי שכתב הרמב"ן.

ולהבדיל בין טומאה לקודש, מאלנו סיפור מדהים על אחאב, המופיע במלכים א' (פרק כ') שכן הדד מלך ארם קיבץ את כל חיילו ובנוסף הצטרפו אליו שליטים ושניים ועלה וזר על שמרון וילחם בה: והוא שלח שליחים אל אחאב מלך ישראל, שאמרו לו כה אמר בן הדד אם אתה רואה שלום ולא מלחמה תן לי את כספך וזהבך ששלי יהיו ונשיך ובניך הטובים לי יהיו:

וישימו לב, ויען מלך ישראל ויאמר כדברך אדני המלך לך אני וכל אשר לי, עד

ויתכן שגם גוי שעובד עבודה זרה, הוא דבוק
בה באהבה שלא יהיה מסוגל לראות
הריסתה והחרבתה בביזיון מוחלט, ויל"ע
שיתכן שזה בעיקר נימוץ קדושה של יהודי.

וב"ז הסברתי לפי רש"י, אבל דעת הרמב"ן
והרמב"ם שגם לגויי ארץ ישראל מ-7
האומות מספיק שמקבלים עליהם 7 מצוות
בני נוח ועבדות ומיסים, שהיות והם
כנועים בעבדות ומיסים תחתנו אין חשש
שיקלקלו אותנו, ולכן גם לגויי הארץ
פותחים בשלום, שיקבלו 7 מצוות בני נח
ועבדות ומיסים, (ויישר כוח לבני הרב זאב
חיים נ"ו שעוררני בעניין).

יהודי תחילה. אמרו ליוסף משיתא שהיה
יהודי מתיוון: כנס לבית המקדש ומה
שתוליא משם יהיה שלך!! נכנס, והוליא את
המנורה של זהב, אמרו לו: את זה אנחנו לא
מסכימים שתיקה (את המנורה) כי אין
דרכו של הדיוט להשתמש בזה, אלא כנס
שוב והפעם מה שתוליא יהיה שלך! אבל
הפעם יוסף סירב ולא הסכים להיכנס שוב.
אמר רבי פנחס: הליעו לו פרס מכס של 3
שנים ולא הסכים. אמר: לא דיי
שהכעסתי לאלוקי פעם אחת, אלא
שאכעיסנו פעם שניה? מה עשו לו? שמו
אותו במנסרה, והיו מנסרים בו. היה מצוה
ואומר: ווי, אוי, אוי, שהכעסתי לבוראי!

לא נודע מי הכהו

ככל זאת לכאורה הוא כמו עד פסול,
שכלפי עגלה ערופה זה מספיק להיחשב
כידועה, וכבר לא נעשה את מעשה
העריפה, אמנם ראיתי במנחת חינוך
במאה זו שכתב להיפך, שהיות ואין אדם
משים עצמו רשע לכן אם מודה שרצח
במזיד עושים פלגין דיבורו, דהיינו
שמאמינים שהאדם נרצח אבל לא מאמינים
שהוא הרואה אלא אחר - אדם לא ידוע,
ולכן לדעתו כן יעשו עריפה.

אבל כ"ע לי בדבריו, שהרי גם אם נעשה
פלגין דיבורא, לפחות לא יהיה זה

הגמרא בסוטה (מז') אומרת: תנו רבנן לא
נודע מי הכהו, הא נודע מי הכהו
אפילו 1 בסוף העולם לא היו עורפין את
העגלה הערופה, רבי עקיבא אומר מניין
לסנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש ואין
מכירין אותו שלא היו עורפין ת"ל "ועינינו
לא ראו", והלא ראו!! וברמב"ם (הל' רוצח
פ"ט) כתוב "שאפילו ראה ההורג עד אחד
אפילו עבד או אשה או פסול לעדות
בעצירה לא עורפים".

והתבוננתי בדבר, שהרי בפשטות גם אם
הרואה יודה בעצמו למרות
שהוא פסול כי אין אדם משים עצמו רשע,

הזאת שאין לה תוקף דיני ומשפטי למונע
את הכפרה של עגלה ערופה???

ונראה לתרץ זאת ברעיון מוסרי, שהרי כל
המושג של עגלה ערופה הוא
מוסרי!! שמציאים סנהדרין גם מירושלים
ועורפים בהמה גדולה בשינוי בכדי לזעזע
את הציבור כמפורט בחינוך, ולא רק!!

אלא עכ"ל הדבר שאף אחד לא יודע מי
הרוצח זה מחריד כי כך הרוצח לא
מפחד מאף אחד, וגם אף אחד לא מפחד
ולא נרתע ממנו, זה מאב מחריד ומפחיד
שאסור שיתקיים בעולם, וכפי שראיתי
בספורנו שעושים עריפה לבהמה שכסם
שהעגלה לא רואה מי הרג אותה כי היא
נהרגת מעורפה כך גם הנרצח אין ידיעה
בעולם על הורגו.

ואכן כאשר ישנה ידיעה אפילו קלושה על
הרוצח, זה עצמו כבר מועיל לעולם,
כי הרוצח מפחד תמיד כי יודע שיודעים
עליו!!! ועכ"ל הפחד הזה שיודעים עליו זה
כבר מכפר קצת!!! ולכן כבר לא מבצעים
עריפה!!!

וייתכן שעכ"ל זילוע העריפה בפרסום כה
גדול זה יגרום לרוצח לפחד שכולם
ינסו בכל כוחם לגלותו, ואכן התולעים
מגלים אותו כמפורט בתרגום יונתן, ויש
דעות שהתולעים הורגים אותו ויש
מחדשים שבית דין הורגים אותו, וזה הישר
בעיני ה', וזה מקום יחידי שסומכים על
מעשה ניסים ואין לורך בעדות בבית דין.

גרוע מעד מפי עד, שיש אחד בסוף העולם
שיודע מי הרוצח, שמספיק ידיעה קלושה
כזו שלא נעשה עריפה, וגם כאן לכאורה יש
כאן ידיעה גדולה מזו ולפחות נחשיבו
כאדם זר היודע מי הוא הרוצח???

ובבב"ל גם אם נפרש שאין אדם משים עצמו
רשע זה בגלל פסול קורבה, ובין אם
נפרש שלא נאמן כי על כל שהוא רשע
כדבריו ממילא פסול הוא לעדות, בכל זאת
כאן התורה החשיבה ידיעה כזו לידיעה גם
אם הידיעה זה מפסול לעדות דאורייתא
ואפילו מעד מפי עד, כשמועה שיש א'
מעבר הים שיודע, שאין לזה כלל גדר של
עדות, רק ידיעה גרידא? ופלא לי שנקט
זאת כדבר פשוט שעורפים ויל"ע.

על כל פנים כל עוד שלא ערפו אם יהיה
ידיעה כלשהיא מי הרגו ממילא לא
נבצע את העריפה.

והדברים מופלאים, שהרי מה ההבדל אם
בית דין לא יודעים מי הרג אותו
או שיודעים על פיו או על פי עד אחד או
פסול, הלוא בכל האופנים הנזכרים לא
מענישים את הרוצח כי אין עדות של 2
עדים כשרים שרצח, והיות והתולאה היא
אותה תולאה שהרוצח לא נענש מדוע לא
יעשו עגלה ערופה על כל מעשה רצח
שהרוצח לא קיבל עונש על פשעו? וכפי
סיהודי הגדיר לי שבפשטות על פי עד אחד
כלפי בית דין זה כחוסר ידיעה!!! ולמה בכל
זאת החשיבה התורה את הידיעה הקלושה

ללמדנו, שאוי לו לאדם שלא שם ליבו לפחד כלשהוא מעוונותיו!! ולא נשכח את הקללות המיוחדות לאדם שמתברך בלבבו שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך, שלא יאבה ה' סלוח לו, וגם נתפעל ונגביר בנו את אהבת ה' יתברך בנו, בראותנו עד כמה הקב"ה בחסדו ובטובו הגדול מחשב פחד כלשהוא לכפרה ותיקון.

וענו ואמרו ידינו לא שפכה/ את הדם הזה ועינינו לא ראו

למרות שהסכים לשלם הון בשביל לא להתבזות, והחכמים הזקנים ראו את עלבונו של בר קמצא ושתקו ולא מחו, ולכן נחרב בית המקדש השני.

והסברתי על מעשה בר קמצא, שהשנאת חנם שהחריבה את בית המקדש, לא היה מחמת ריבוי הקבוצות השונות שהיו בירושלים באותה תקופה, פרושים וצדוקים ובריונים ועוד קבוצות, כי שנאת הצדיקים הפרושים לקבוצות המשנות את הדת ומעוותות את התורה, צדק הוא ולא שנאת חנם אלא שנאת מצווה, ככתוב "הלוא את שונאך ה' אשנא".

אלא מדובר בקבוצה הקטנה של הפרושים, שהיות וקבוצת הצדיקים וההולכים בדרך הישר לא היו מגובשים באהבת חנם בתוך הקבוצה אל מול כל הקבוצות הרעות, לכן חרב בית מקדשנו, ועצם הדבר שהייתה שנאה נוראה כזו בקהילה המצומצמת זה כבר נורא ואיום, ועצם הדבר שהרבנים ראו במריבה שנוצרה בטעות אנוש ולא התאמצו להשקיט את המריבה, זה השנאת חנם

האבן עזרא מסביר "ועינינו לא ראו" שלולי שעשו עבירה שהיא כעין שפיכות דמים כמו הלבנת פנים שזה נחשב כמו רציחה, לא היה מזדמן להם שירצח אדם מעירים, וכן כתב הרמב"ן, וכמו שמצאנו בגמרא (מכות יא') על אריה שטרף אדם במרחק 3 פרסאות מרבי יהושע בן לוי ולכן אליהו הנביא לא נפגש עמו 3 ימים.

ולפ"ז מסביר התכלת מרדכי את הפסוק "ואתה תבער הדם הנקי מקרבך, כי תעשה הישר בעיני ה'", שאם היו זקני העיר צדיקים גמורים לא היה רצח בעירם או סמוך לעירם.

וחשבתי להוסיף שהיות ולא כתוב ובפינו לא כשלנו - אלא ועינינו לא ראו, משמע שלא הם הזקנים בעצמם פגעו או הלבינו פני אדם ברבים, אלא שלא ראינו יהודי מלבין פני חברו ברבים כמו מה שמסופר בגמרא (גיטין נה') שהזקנים החשובים שהיו בסעודה שבעל השמחה שלח להביא את ידידו קמצא ובטעות השליח הזמין את בר קמצא שהיה שונאו של בעל השמחה, ובר קמצא גורש בחרפה מהשמחה לעיני כולם

מקרבך, כי תעשה הישר בעיני ה'", שעלינו לבער כמו ביעור חמץ שלא רק מבטלים את החמץ אלא גם חובה לבדוק בחורים ובסדקים את החמץ, ולהגעיל את החמץ הבלוע בסירים.

ואכן כל מחנך ומלמד עליו לחנך את תלמידיו מגיל צעיר לאהבת ישראל, ולמידות טובות, ולא רק ללמד תורה בלי לדאוג למידות טובות ואהבת ישראל, וללמד שרב של החוג השני הוא לא פסול ומאוס חלילה, אלא הרב שלי גדול כי הוא גדול והוא מתאים לי, ולא שהרב שלי גדול כי הרב של השני קטן הוא.

ואולי עוד רמז בפסוק שכתוב "שפכה ו" קרי וכתוב, ללמדנו שכל צורה של שייכות לשפיכות דמים על הזקנים לנקות מעצמם ומבני עירם ומבנות עירם וכאמור קודם.

שבגללה חרב בית המקדש, כי לפחות שהציבור שלנו יהיה מאוחד ולא רק בלי שנאה אלא להיפך חובה עלינו להיות מלאים באהבת חנם.

אבל אם כן נשאלת השאלה איך הזקנים מעידים ואומרים "עינינו לא ראו", הרי לפי האבן עזרא הם כן אשמים "שראו הלבנת פנים"?

והתשובה פשוטה היא, שאכן הזקנים לא ראו הלבנת פנים ושתקו, אבל היות ובעירים ובקהילתם יש אנשים שמלבינים פנים לא בפני הרבנים, והרבנים לא טרחו והתאמצו לעקור כל הלבנת פנים בעירם, על ידי דרשות וכדו' לאהבת חנם, מתלמוד תורה וישיבות עד אברכים וזקנים, אז כל הלבנת פנים בעיר היא באשמת הזקנים הרבנים.

ועל זה כתוב "ואתה תבער הדם הנקי

ואתה תבער הדם הנקי מקרבך – כי תעשה הישר בעיני ה'

מצוות עגלה ערופה מצאו את הרוצח, הרי שבית דין חייבים להורגו וכך יתקיים הפסוק "ואתה תבער הדם הנקי מקרבך". אבל טוען מרן, שלכאורה זה עדיין לא מסביר את המשך הפסוק "כי תעשה הישר בעיני ה'?" הרי פשוט הדבר שאם התגלה הרוצח והתורה מחייבת אותו מיתה גם אחרי ביצוע מצוות עגלה ערופה, בוודאי ופשוט שבית דין יעשו כציווי התורה ??

מרן רבי חיים קנייבסקי זצ"ל הקשה, שהרי מדובר באדם שנרצח ולא יודעים מי רצחו, ולכן זקני העיר ושופטיו קיימו את מצוות עריפת עגלה ערופה בנחל, ואם כן זה כיפר על יושבי העיר, אבל למרות הכפרה על יושבי העיר עדיין הם לא ביערו את הדם כי עדיין לא מצאו את הרוצח?? וכתב, שבעצם מכוח שאלה זו דרשה הגמרא (כתובות ל"ז) שאם אחרי ביצוע

העיר צריכים כפרה. וכן קשה, למה כתוב "כי תעשה הישר", הרי לפי ההסבר של מרן זצ"ל לכאורה היה אמור להיות כתוב "כי עשית הישר" בלשון עבר, שרק אם הדור זכאי רק אז הם יזכו לנס התולעים??? ועוד קשה, שאם נראה לתרץ, שאכן התורה עושה נס לדור של צדיקים, אם כן מדוע לא נעשה הנס שהתגלה הרוצח עוד קודם עריפת העגלה???

לכן נראה לתרץ שהתורה מחדשת לנו, שאפילו אם לפני הרצח יהודי העיר לא היו צדיקים וישרים בדרכי השם, בכל זאת אם על ידי מצוות עגלה ערופה והזעזוע הנורא מהרצח הם התעוררו בתשובה וחזרו בתשובה, והחליטו וקיבלו על עצמם בהחלטה גמורה שמאותו יום ואילך הם יתחזקו בכדי שלא יהיה התדרדרות של רצח כפי שהיה, והם יתקנו את עצמם מהשורש להיות ישרים באמת, אז הם כבר יהיו זכאים לנס הגדול. כי עצם הקבלה החזקה, יש לה תוקף עצום לפני בורא עולם, ובפרט שיש בו מעשה שעריפת העגלה שמעצים את הזעזוע ואת הצורך להתחזק, וכך הם זוכים לניסים ה', ולכן כתוב "כי תעשה" בלשון עתיד, שמאותו יום קיבלו חיזוק להיות ישרים וצדיקים.

ותירץ על פי התרגום יונתן שכתב שהכהנים התפללו שה' יכפר לעם ישראל וגם שה' יגלה לנו מי הרוצח, ומיד היו תולעים יוצאים מהעגלה הערופה ומגיעות עד הבית של הרוצח וכך בית דין היו מגלים והורגים את הרוצח, ולכאורה מובן שלא הורגים על סמך הנס שהוכיח, אלא דנים והורגים אותו על פי עדים, אמנם ברגע שיודעים מי הרוצח כבר קל יותר למצוא את העדים. מצד שני, כבר ראינו שיהושע על פי גורל והודאת עכן, והוכחות שהביאו מהשלל שנמצא בביתו בדיוק כפי שתיאר, זה כבר היה מספיק להרוג את עכן גם בלי עדים שראו אותו לוקח מהחרם, ויל"ע ושמא יש לחלק.

בכל אופן טוען מרן, שנס זה שיצאו תולעים וגילו מי הרוצח, "ואתה תבער הדם הנקי מקרבך", היה בתנאי שעם ישראל זכאים וישרים ועושים כדבר ה' – "כי תעשה הישר בעיני ה'", ואכן לא בכל עגלה ערופה נוצר הנס הזה. ועדיין קשה לכאורה שאם הדור זכאי – דור של צדיקים, מדוע אירע הרצח??? הרי הזכות שלהם הייתה אמורה להגן על יושבי עירם שלא ידרדרו ולא יהיה נזק ורצח כזה בעירם??? כפי שכתבו במפרשים בטעם הדבר שזקני

ללמדנו שקבלת חיזוק על עצמנו יש לה משנה תוקף, ובפרט שיש מעשה בזמן החיזוק!!! ולכן הבה נתעורר כולנו בחודש אלול שבא עלינו לטובה, נתעורר בו בעוצמה רבה, תוך כדי שמיעת תקיעת השופר ואמירת הסליחות (כל עדה קדושה על פי מנהגה), וכל קבלה אמתית שנקבל בה נדבק בה לנצח

אמן ואמן!!! וכולי התרגשות, אלול בא!!! ראש השנה מתקרב!!! ויום כיפור
גם הוא מתקרב!!! אבא אנחנו שלך!!! כי גם אנחנו מתקרבים אליך!!!!

האם הורגים ופוסקים לפי נס - והנה אהרן וחור עמכם מי בעל דברים יגש אליהם - המשך

סרח עלי אמר להם משה לבקר משפט
למחר אם נמצא עומרה צבית בעלה בידוע
שהיא סרחה עליו נמצא עומרה צבית חזיה
בידוע שהוא סרח עליה. והקשו המפרשים
איך יתברר דין שלא על פי עדים, הרי לא
בשמים היא?

ויתכן לתרץ בפשיטות, שהסיבה שלא
פוסקים על פי רוח הקודש שהרי
כתוב "לא בשמים היא" - והנה המשך
הפסוק הוא "לאמר מי יעלה לנו השמימה
ויקחה לנו וישמיענה" וממילא היות ומשה
רבינו כן עלה לשמים והוריד לנו את
התורה מהשמים אם כן מותר למשה
לפסוק לפי רוח הקודש, כי המשמעות היא
שהיות ואי אפשר לבקר למעלה בשמים
ממילא ברור שהתורה רוצה שנפסוק אך
ורק לפי כללי ההלכה שיש בידנו לפסוק.

ותירוצו זה מתאים גם כלפי המן, שהרי המן
ניתן בזכות משה רבינו, ואם כן כוח
משה רבינו בזמן ואפשר לפסוק על פי זה,
בפרט כשמשה רבינו עדיין חי.

והנה בחטא העגל גילו על ידי השמש מי
חטא ודנו למוות על פי זה בלבד,
כמו שמלאנו בראש"י בשם המדרש (תנחומא

בגמרא (ב"ק מו') ראו ללמוד מפסוק זה את
הדין שהמוציא מחייו עליו הראיה
- דהיינו בעל הדברים יגש לבית דין עם
עדים, וראיתי בספר בית אל שהביא בשם
רבי אריה לייב נתנזון זצ"ל אביו של בעל
השואל ומשיב, שדייק מזה שאלל משה
רבינו לא היה לורך בעדים, כי משה רבינו
ברוח קדשו ידע עם מי הלך והאמת.

וזה פלא עמוס שהרי יש כלל בגמרא (ב"מ
נ"ט) שלא בשמים היא, שלאחר מתן
תורה פוסקים הלכה רק לפי כללי ההלכה,
ואיך נפסוק דין בכוח רוח הקודש??

ובעצם שאלה זו ראיתי שהקשו המפרשים
כזאת כלפי מה שהגמרא ביומא
(ע"ה) כתבה בקשר למן, שהתורה תיארה
את המן "גד לבן" שמגיד ומלבן את
הספיקות בדין - ע"פ המהרש"א, כיכל
שנים שבאו לפני משה לדין זה אומר עבדי
גנבת וזה אומר אתה מכרתו לי אמר להם
משה לבוקר משפט למחר אם נמצא עומרו
צבית רבו ראשון בידוע שזה גנבו אם נמצא
עומרו צבית רבו שני בידוע שזה מכרו לו,
וכן איש ואשה שבאו לפני משה לדין זה
אומר היא סרחה עלי והיא אומרת הוא

בלק (עו) "נגד השמש", אמר משה לפני הקב"ה ריבונו של עולם מי מודיעני הנאמדים, אמר לו אני מפרסמם, היה הענן מתקפל והחמה זורחת על כל מי שטעה, ותולים אותו מיד.

וגם את זה אפשר לתרץ שבתקופת משה פסקו לפי רוח הקודש והוכחות שלא על פי ההלכה, וכאמור קודם, אבל בתקופות לאחר משה רבינו גם כשיצאתה בת קול ואמרה מה לכם אלל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום, ככל זאת עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בשמים היא, שאמר רבי ירמיה מאז שנתנה תורה מהר סיני אין לנו משגיחים בבת קול (ב"מ נט').

ואם תראה לטעון שמה שלא הולכים אחרי בת קול ונבואה זה רק כשיש רבים נגד זה כך שהבת קול נוגדת את ההלכה שאחרי רבים להטות, אין זה נכון שהרי הגמרא בתמורה (טז) כותבת ששלקת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה ואמרו לו ליהושע שאל אותם נבואה, א"ל יהושע אי אפשר כי לא בשמים היא, וכן אמרו לו לשמואל שאל הלכות נבואה, אמר להם אלה המלות שאין הנביא רשאי לחדש דבר.

ובתחילה רציתי להוכיח עוד כדברי, מהגמרא בחולין (קכד) שלא מאמינים לדבר חידוש אפילו אם אמרה יהושע בן נון, כי דבר שלא כתוב בתורה אי אפשר אפילו לנביא כיהושע לחדש דבר שאינו נשמע, ומזה שהגמרא לא נקטה שאפילו אמרה משה רבינו לא נקבל חידוש,

סימן שמה רבינו יכול כן לחדש על פי רוח הקודש ונבואה בשונה משאר הנביאים, שוב מאלתי שכוונתי בזה לדברי המשך חכמה, וכפי שכתבתי קודם בטעם הדבר.

אך לחיתי את הראיה, על פי הסבר החתם סופר שם שמבאר שגם למשה רבינו בסדרת עצמו לא נקבל ממנו אם הדבר אינו נשמע, ואין זה קשור לעניין לא בשמים היא, אלא שם בסוגיה מדובר שהיות והחידוש לא מתקבל על הדעת לכן אם יהושע בן נון היה אומר זאת מפי רבו משה היינו טוענים שיהושע טעה בהבנת דברי רבו ולא דייק, אבל את זה אי אפשר לטעון כלפי משה רבינו שחם ושלום משה לא טעה בזה שאמר בשם הקב"ה שלמדו תורה, כי אם נפקפק בשמועת משה אזי תפוג כל התורה כולה ח"ו.

אמנם זה עדיין לא מתרץ לנו מה שמאלנו כלפי עגלה ערופה, ששם כתוב שאם מצאו אדם הרוג ולא ידוע מי הרגו שעורפים עגלה ובית דין אומרים "כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל ונכפר להם הדם, ואתה תצער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה'", ובתרגום יונתן כתב שלאחר תהליך זה תוך ימים מעטים היה יואל מנבלת העגלה חיל של תולעים עד בית ההורג, ועל זה אמר ואתה תצער הדם וגו', ואתה תצער הדם הנקי, סופי תיבות רימה, עד כאן:

ונחלקו המפרשים בכוונת דבריו, שהרי

מעלות טובות הרב שאול ריינר שליט"א טוען שהנה יש כלל של הוראת שעה, כאלוהי שהקריב בהר הכרמל, ויהוא שהרג את כל בית אחאז על פי הוראת נביא, שעל כגון אלו לא אומרים לא בשמים היא, ואכן על פי זה אפשר לתרץ מה שהרגו לפי זריחת השמש בחטא העגל על פי ציווי מיוחד של הקב"ה כי יאלא הנגף בעם.

ואולי גם יתורץ מה שהורגים על פי החולעים את הרואה שלא נודע לב"ד מי הוא, שהרי יש אורח עולם לציבור שיהיו רגועים שאין רואה חופשי שעלול לרואה שוב בלי שאף אחד ידע עליו, וזה גורם פחד עולם לעם, וממילא גם בזה שייך לטעון שזה כהוראת שעה, אבל זה לא מתרץ את עניין המן שהיה מגלה ומדבר, או מה שמשה רבינו פסק ברוח הקודש, כי באלו השנים לכאורה אין בזה אורח גדול של הוראת שעה, (ואולי בכדי להקל על משה לפסוק לעם שעמדו עליו מבוקר עד ערב כפי שטען יתרו, אבל זה דוחק כי מדוע יחשב זה אורח גדול עד כדי הוראת שעה נגד כללי ההלכה, וכמו כן הרי המן המשיך 40 שנה גם כאשר כבר היו שרי עשרות וכו'), ועל כן צריך לתרץ כאמור קודם ויל"ע.

"לא בשמים היא", ויש שתראו שהחולעים הם שהרגו את הרואה, אבל מלשון הפסוק משמע שהקב"ה יגלה מי הרואה, ואילו בית דין הם שיעשו הישר בעיני ה' וב"ד הם אלו שיהרגו את הרואה, וכן מפרש בספר צרור המור.

והרי עגלה ערופה מתקיימת גם אחרי פטירת משה רבינו, שלא כירידת המן שהיה רק בתקופת משה רבינו, ואם כן התירוץ הקודם לא יועיל לתרץ כאן? אלא נראה לתרץ על כל העניין בפשטות, שכל הלכה שנפסקת על ידי נס שכתוב בתורה לפסוק על פיה, על זה אין את הכלל שלא בשמים היא, כי אכן זה כתוב בתורה שניתנה לנו, שבתורה שניתנה לנו כתוב שהמן גד לבן מברר כמו עדים, וכן בעגלה ערופה התורה מגלה לנו שהנס של החולעים יגלה לנו מי הרואה ועלינו לעשות דין על פי זה, וכן בזריחת השמש על החוטאים בעגל.

ואכן כלפי ניסים חדשים כמו בת קול שתחדש הלכה, בזה יש את הכלל שלא פוסקים על פי ניסים ובת קול כי לא בשמים היא ואי אפשר לחדש הלכות וצירורי הלכות ודינים על פי מה שלא כתוב בתורה. ואחי הגדול ממני בחכמה ובשנים ובכל

ללמדנו שהעוצמה שבידנו חזקה היא מאוד מאוד, כי בורא עולם נתן לנו את התורה הקדושה ואת כלליה ופרטיה, וכוח זה מנצח כל כוח רוחני אחר או כוח על טבעי, והקב"ה קבע בחוקי התורה שיש בכוח התורה לרפאות את תחלואי

היצר, יותר מכל הניסים ונפלאות, כמאמר חז"ל בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, וכן אמרו אם אתה רוצה אתה מושל ביצר הרע על ידי שתעסוק בתורה, אז עלינו להאמין שזה הכוח האמיתי שפועל באמת ולאורך זמן נגד היצר הרע הבוער בנו, רק נעסוק בתורה באמת ובהתמדה הן בכמות הזמן והן באיכות הלימוד, ובעזרת השם כוח התורה יחזירנו בתשובה שלימה אמן ואמן.

ונכפר להם הדם

והולכים להם, והקב"ה מכפר על הדם שנאמר: ונכפר להם הדם

כך הוא לשון הרמב"ם: ובית דין רוחצים ידיהם שם במקום עריפתה של העגל, ואומרים "ידינו לא שפכה את הדם וגו' – והכהנים אומרים "כפר לעמך וגו' והולכין להם" – (הלכות רוצח ט' ג'), וראיתי ששואלים מה כוונת הרמב"ם במה שכתב "והולכים להם", וכי מה חשבנו שבית דין יישארו שם לעולם??

אלא יתכן שכוונת הרמב"ם לומר כדברי התרגום יונתן המובאים קודם, שאמנם למרות שהתולעים יגיעו לבית אותו רוצח, בכל זאת לא בית דין יהרגו אותו אלא בית דין הולכים להם, והקב"ה יהרוג את הרוצח על ידי התולעים, וזה לא כדעות שאמרו שבית דין יהרגו את הרוצח על פי הוכחת התולעים שנמשכים מהנרצח עד לרוצח אלא כדברי הצרור המור.